

Kuntien kotoutumisen edistämisen viitearkkitehtuuri

26.3.2026

Versio 3.0

**Euroopan unionin
rahoittama**

SISÄLLYSLUETTELO

1 Viitearkkitehtuurin asemointi	4
1.1 Tavoitteet ja tarkoitus.....	4
1.2 Kokonais- ja viitearkkitehtuuri	4
1.3 Viitearkkitehtuurin laatiminen	6
1.4 Viitearkkitehtuurin kohderyhmä ja käyttäjät	6
1.5 Viitearkkitehtuurin sisällöstä	6
1.6 Rajaukset ja reunaehdot	7
1.7 Viitearkkitehtuurin dokumentointi ja hallinta	8
2 Periaatteellinen taso	9
2.1 Vaikuttavat strategiat	9
2.2 Kotoutumista ohjaava lainsäädäntö	9
2.3 Arkkitehtuuriperiaatteet	9
2.3.1 Viitearkkitehtuurityön periaatteet	9
2.3.2 Periaatteet viitearkkitehtuuria sovellettaessa	10
2.4 Viite- ja sidosarkkitehtuurit.....	11
3 Kotoutumisen kokonaisprosessin toimintamalli	12
3.1 Toiminnan tuottajamallit	13
3.1.1 Yhden kunnan malli	14
3.1.2 Vastuukuntamalli	14
3.1.3 Kuntayhtymämalli.....	15
3.1.4 Kotoutumisen työllisyysaluemalli	16
4 Toiminta-arkkitehtuuri.....	17
4.1 Toimijat	17
4.2 Toimijoiden välinen vuorovaikutus.....	21
4.2.1 Kuntaan ohjaaminen.....	21
4.2.2 Kiintiöpakolaisen kuntaan ohjaaminen	22
4.2.3 Vastaanottokeskuksesta kuntapaikalle ohjattavat henkilöt	22
4.2.4 Kotoutumisen edistäminen kunnassa.....	23
4.3 Kotoutumispalvelut	25
5 Prosessikartta	27
5.1 Kuntaan ohjaamisen prosessit	27
5.1.1 Kuntaan osoittamista ja kotoutumisen edistämistä koskevan sopimuksen laatiminen ..	28
5.1.2 Kiintiöpakolaisen kuntapaikalle ohjaaminen	28
5.1.3 Menettely kuntapaikan myöntämisestä kiintiöpakolaiselle	30
5.1.4 Kiintiöpakolaisen vastaanottoon varautuminen ja vastaanotto kuntaan	30
5.2 Vastaanottokeskuksesta kuntapaikalle ohjaaminen	31
5.2.1 Menettely kuntapaikan myöntämisestä vastaanottokeskuksesta kuntaan ohjattavalle .	32
5.2.2 Vastaanottokeskuksesta kuntaan ohjattavien vastaanottoon varautuminen ja vastaanotto	33
5.3 Vastaanottovaiheen ohjaus ja neuvonta kunnassa	34
5.4 Kotoutumisen edistäminen	35
5.4.1 Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi	35
5.4.2 Kotoutumissuunnitelma	36
5.4.3 Kotoutumisen ohjaus ja neuvonta	37

5.4.4	Tavoittaminen	37
5.4.5	Kuntaan muutto vastaanottokeskuksesta itsenäisesti tai vastaanottokeskuksen tukitoimin	38
5.4.6	Anonyymi asiointi	39
5.4.7	Kotoutumisen kokonaisprosessin tukiprosessit	39
5.4.8	Viestintä	39
5.4.9	Korvausten haku	39
5.5	Kotoutumisen edistämisen prosessien välinen vuorovaikutus	39
6	Käsitteet	42
6.1	Käsittemallit	45
6.1.1	Kotoutumisen kokonaisprosessin käsitemalli	45
6.1.2	Kotoutumisen edistämisen käsitemalli	46
6.1.3	Kotoutumisen edistämisen palveluiden käsitemalli	46
6.1.4	Kotoutumisen edistämisen palveluiden käsitemalli kunnassa	48
7	Kotoutumisen päätietyöryhmät	50
8	Loogiset tietovarannot	53
9	Tietojärjestelmäarkkitehtuuri	55
9.1	Tietojärjestelmäpalvelut	55
9.2	Tietojärjestelmien välinen vuorovaikutus	59
10	Muutosloki	60
11	Lisätietoa	63

Dokumentin versiohistoria

Versio	Päiväys	Laatija	Muutoksen kuvaus
1.0	27.6.2023	TVa	Ensimmäinen julkaistava versio
2.0	1.7.2025		Päivitetty versio työryhmätyöskentelyn pohjamateriaaliksi
3.0	Hyväksytty 10.11.2025 Julkaistu 26.3.2026	PP	Kehittämisen ohjaustoimiston 10.11.2025 hyväksymä versio

1 Viitearkkitehtuurin asemointi

1.1 Tavoitteet ja tarkoitus

Kotoutumisen edistämisen viitearkkitehtuuri päivitettiin, koska kotoutumisen toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden perustamisen sekä niihin liittyvien lakimuutosten myötä. Uusi versio täydentää aiempaa kuvausta erityisesti kolmella keskeisellä osa-alueella: kuntaan ohjaaminen, kuntaan vastaanottoon varautuminen sekä vastaanotto ja tavoittaminen. Näiden prosessien selkeyttäminen ja yhteensovittaminen on ollut välttämätöntä, jotta uusi hallinnollinen rakenne tukee asiakaslähtöistä ja sujuvaa palvelupolkua muuttuneessa toimintaympäristössä.

Kunnan kotoutumisen edistämisen vastuut ja tehtävät laajenivat ja täsmentyivät 1.1.2025 alkaen, kun uusi laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023), jäljempänä kotoutumislaki, astui voimaan. Kotoutumislain uudistuksen tavoitteena oli tehostaa maahanmuuttajien kotoutumista kehittämällä vastaanottovaiheen kotoutumispalveluita ja maahanmuuttajien tarpeiden huomiointia laajasti osana muita keskeisiä yhteiskunnan osa-alueita, erityisesti työllisyyden, koulutuksen, hyvinvoinnin ja terveyden sekä osallisuuden edistämistä. Uudessa kotoutumislaisa säädetään myös kuntien käyttöön vuonna 2025 tulleista kotoutumisen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista. Kunnilla on vuodesta 2027 alkaen käyttövelvoite valtakunnalliseen Kotoutumisen asiakastietojärjestelmään (Koto-AJ). Tarkemmin aiheesta: [681/2023 | Lainsäädäntö | Finlex](#) ja [Kotoutumislain kokonaisuudistus \(KOTO24\) vahvistaa maahanmuuttajien työllisyyttä ja selkeyttää toimijoiden vastuita - Työ- ja elinkeinoministeriö](#) ja [Kotoutumislain kokonaisuudistus KOTO24 | Kotoutuminen](#).

Samanaikaisesti käynnissä olleessa TE-palvelut 2024-uudistuksessa vastuu TE-palveluiden järjestämisestä siirtyi kunnille 1.1.2025 alkaen. TE-palveluiden siirrossa kunnille tavoitteena on tuoda palvelut lähemmäksi asiakkaita. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut, elinkeinopalvelut sekä kotoutumisen edistämisen palvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, saadaan paremmin ja tehokkaammin tuettua työllistymistä. Lisää aiheesta: [TE-palvelut 2024-uudistus](#)

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Muutoksen vaikutus vaihtelee hyvinvointialue- ja kuntakohtaisesti. Muutoksella on ollut useassa kunnassa vaikutuksia kotoutumispalveluiden organisoimiseen sekä samalla kotoutumispalveluissa työskentelevään henkilöstöön. Muutosten jälkeen yhteisten toimintatapojen ja yhteistyökäytäntöjen hahmottaminen ja sopiminen kuntien ja hyvinvointialueiden välillä on keskeistä. Muutos on myös vaikuttanut osassa kuntia kotoutumista edistävissä työssä aiemmin käytössä olleisiin toiminnanohjaus- tai asiakastietojärjestelmiin, joita on käytetty kotoutuja-asiakkaiden asiakastietojen kirjaamiseen. Aiemmin kunnan sote-toimialalla käytettyjen järjestelmien käyttöä ei useimmiten ole voitu jatkaa kunnassa muutoksen jälkeen.

1.2 Kokonais- ja viitearkkitehtuuri

Kokonaisarkkitehtuuri on työkalu ja menetelmä muutoksen hallintaan, johtamiseen ja toiminnan kehittämiseen. Se tarjoaa rakenteen, jonka avulla organisaatiot voivat jäsentää toimintaansa, tietojärjestelmiään ja prosessejaan kokonaisvaltaisesti.

Viitearkkitehtuuri, kuten tämä kuntien kotoutumisen edistämisen viitearkkitehtuuri, toimii kokonaisarkkitehtuurin osana ja tukena. Sen tarkoituksena on tarjota yhteisiä, yleisellä tasolla kuvattuja ratkaisuja, rakenteita ja toimintamalleja, joita kunnat voivat hyödyntää omassa kokonaisarkkitehtuurissaan. Viitearkkitehtuuri tukee kotoutumista edistävää työtä, johtamista ja kehittämistä tarjoamalla valmiita kuvauksia, joita voidaan soveltaa ja muokata paikallisiin tarpeisiin.

Kuntien kotoutumisen edistämisen viitearkkitehtuurissa esitetyt kuvaukset auttavat kuntia jäsentämään omaa toimintaansa ja tiedonhallintaa, ja ne voidaan integroida osaksi kunnan omaa kokonaisarkkitehtuuria ja tiedonhallintamallia.

Viitearkkitehtuuri tukee kuntien toimintamallien ja prosessien yhdenmukaisuutta. Tavoitteena on muodostaa yhtenäinen käsitys kotoutumispalveluiden tavoitetilasta tukemaan kotoutumislain kokonaisuudistuksen toimeenpanoa. Ylemmän tason kuvausten on tarkoitus olla sovellettavissa sellaisenaan kuntien tiedonhallintamalleissa. Kokonaiskuvan muodostaminen tehostuu viitearkkitehtuuria hyödyntämällä, mikä edesauttaa kokonaisuuden parempaa hallintaa. Yhteisiin ja selkeästi määritettyihin prosesseihin perustuvat toimintamallit tukevat myös sidosryhmäyhteistyön sujuvuutta.

Viitearkkitehtuurin on tarkoitus toimia kotoutumisen edistämisen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden kehittämistä tukevana kunnan kotoutumispalveluiden yleiskuvauksena ja tarvittavien tarkempien kuvausten lähtökohtana.

Viitearkkitehtuurissa on kuvattu arkkitehtuurin periaatteellinen taso, toiminta-arkkitehtuuri, tietoarkkitehtuuri ja tietojärjestelmäarkkitehtuuri. Periaatteelliselta tasolta on kuvattu lait, strategiat, arkkitehtuurin periaatteet sekä rajaukset ja reunaehdot. Toiminta-arkkitehtuurissa on kuvattu toimijat, palvelut ja prosessit sekä prosessien väliset vuorovaikutukset, ja se sisältää myös asiakkaan prosessin. Tietoarkkitehtuurissa on kuvattu käsitteet, tietoryhmät ja loogiset tietovarannot. Tietojärjestelmäarkkitehtuurista on kuvattu kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut, tietojärjestelmät sekä tietojärjestelmien välinen vuorovaikutus.

Taulukko 1. Arkkitehtuurin taso ja viitearkkitehtuurin painotukset

Arkkitehtuurin taso	Viitearkkitehtuurin painotukset
Periaatetason arkkitehtuuri	Periaatetason arkkitehtuuri kuvaa kotoutumispalveluita ohjaavan lainsäädännön, keskeiset sidosarkkitehtuurit ja -hankkeet sekä viitearkkitehtuurin suunnittelua ja toimeenpanoa ohjaavat arkkitehtuuriperiaatteet.
Toiminta-arkkitehtuuri	Toiminta-arkkitehtuuri kuvaa kotoutumispalvelujen toimijat ja roolit, palvelut ja prosessit sekä toimijoiden ja prosessien välisen vuorovaikutuksen.
Tietoarkkitehtuuri	Tietoarkkitehtuuri kuvaa kotoutumispalvelujen keskeisen käsitteistön, keskeiset tietoryhmät ja niiden sisältämät tiedot, keskeiset tietojen käsittelyssä käytettävät tietovarannot sekä tiedolla johtamisen ylätasen arkkitehtuuria.
Tietojärjestelmäarkkitehtuuri	Tietojärjestelmäarkkitehtuuri kuvaa kotoutumispalvelujen tietojärjestelmäpalvelut ja niitä toteuttavat tietojärjestelmät, tietojärjestelmien välisen

Arkkitehtuurin taso	Viitearkkitehtuurin painotukset
	vuorovaikutuksen ylätasolla sekä tietojärjestelmien hyödyntämistä prosesseissa.
Teknologia-arkkitehtuuri	Teknologia-arkkitehtuurin kuvaukset eivät ole osa viitearkkitehtuuria.

1.3 Viitearkkitehtuurin laatiminen

Viitearkkitehtuurin laadinnassa on hyödynnetty JHS 179 kokonaisarkkitehtuurimenetelmää sisällön jäsentämisessä. Mallia ja menetelmää on pyritty soveltamaan tarkoituksenmukaisella tavalla, jotta saavutamme viitearkkitehtuurin tavoitteet.

Viitearkkitehtuuria on työstetty hallintamallin mukaisesti kuntien, Työ- ja elinkeinoministeriön ja muiden sidosryhmien kanssa pidetyissä työpajoissa sekä keräämällä edellä mainittujen ryhmien edustajilta kommentteja viitearkkitehtuurista ja sen sisällöstä.

1.4 Viitearkkitehtuurin kohderyhmä ja käyttäjät

Kuntien kotoutumisen edistämisen viitearkkitehtuuri on tarkoitettu ensisijaisesti kuntien kotoutumista edistävien viranomaisten ja eri toimialojen työntekijöiden työn pohjaksi ja tueksi hahmottamaan, kehittämään ja johtamaan kotoutumisen edistämisen kokonaisuutta ja sen tiedonhallintaa. Viitearkkitehtuuria voivat hyödyntää myös muut viranomaiset ja toimijat, kuten elinvoimakeskukset, Lupa- ja valvontavirasto, KEHA-keskus, hyvinvointialueet sekä toimintaa järjestävät tai siihen osallistuvat yritykset, yhteisöt ja järjestöt.

Pääasiallisia viitearkkitehtuurin kohderyhmärooleja ovat kotoutumisen edistämisen palveluista ja toiminnasta vastaavat tahot, toiminnankehittäjät, järjestelmän kehittäjät ja tietohallinto. Viitearkkitehtuuriin tutustuminen on hyödyllistä kaikille kotoutumisen tukemiseen osallistuville toimijoille.

Kuntien kotoutumisen viitearkkitehtuurin erityisenä kohderyhmänä ovat kotoutumisen edistämisen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden kehittämisestä vastuulliset ja kehittämiseen osallistuvat organisaatiot.

1.5 Viitearkkitehtuurin sisällöstä

Viitearkkitehtuuri kuvaa kunnan kotoutumispalveluja osana kuntien kotoutumisen edistämisen ekosysteemiä ja yleisemmin osana kuntien laajempaa palvelukokonaisuutta.

Viitearkkitehtuurin sisällöissä huomion keskipisteenä ovat ennen kaikkea lakisääteiset kotoutumispalvelut, joita voivat lisäksi täydentää kuntien vapaaehtoisuuteen perustuvat palvelut. On huomioitava, että kotoutumista tukee kotoutumispalveluiden lisäksi joukko muita kunnan eri toimialojen, hyvinvointialueiden ja kansallisen tason palveluita, joita kaikkia ei kuvata tässä yksityiskohtaisesti. Kotoutumispalveluiden suhdetta kuntien kotoutumisen edistämisen ekosysteemin laajempaan palvelukokonaisuuteen on kuvattu seuraavassa:

Taulukko 2. Viitearkkitehtuurin sisällöt

Viitearkkitehtuurin keskiössä on	Viitearkkitehtuuri huomioi	Viitearkkitehtuurin fokuksessa ei ole
Kotoutumisen toiminnan kuvaaminen	Linkitykset muihin kuntasektorin sidosarkkitehtuureihin (ks. kappale 2.4)	Kuntien kotoutumispalvelujen ekosysteemin muiden palvelusektoreiden yksityiskohtainen kuvaaminen
Lakisääteisten kotoutumispalveluiden toteuttamisen tukeminen	Kotoutumisen edistämisestä vastaavan viranomaisen mahdolliset organisointimallit (esim. yhden kunnan malli, vastuukuntamalli ja kuntayhtymämalli)	Kuntien kotoutumisen edistämisestä vastaavien viranomaisten yksityiskohtaiset organisaatorakenteet
Käsitteellisen ja loogisen tason tarkastelu, jossa ei mennä toteutuksen yksityiskohtiin		Kotoutumispalvelujen tietojärjestelmien toteutusten yksityiskohtaiset vaatimukset
		Teknologiset kysymykset

1.6 Rajaukset ja reunaehdot

Kuntien kotoutumisen edistämisen viitearkkitehtuuri on tehty 1.1.2025 voimaan tulleen kotoutumislain näkökulmasta, ja kohteena ovat kunnan lakisääteiset palvelut ja prosessit, joilla edistetään kotoutumista uuden kotoutumislain tultua voimaan. Tämän viitearkkitehtuurin ulkopuolelle on rajattu kuitenkin työvoimaviranomaisen vastuulla olevan kotoutumisen edistämisen tarkempi kuvaaminen, mikä kuvataan [työvoimapalveluiden viitearkkitehtuurissa](#).

Lakisääteisiä kunnan kotoutumisen edistämisen palveluita ovat ohjaus ja neuvonta, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi¹, kotoutumissuunnitelma, kotoutumissuunnitelmassa sovittavat kunnan kotoutumispalvelut, kuten monikielinen yhteiskuntaorientaatio, OPH:n laatiman opetussuunnitelman mukainen kotoutumiskoulutus sekä kotoutumisohjelman aikainen ohjaus ja neuvonta, jotka sisältyvät kunnan järjestämään kotoutumisojelmaan. Lisäksi kunnan vastuulla on kiintiöpakolaisten ja turvapaikkamenettelyssä oleskeluluvan saaneiden ja tilapäistä suojelua saavien kuntapaikalle ohjattavien kuntaan muuton tukeminen ja vastaanottovaiheen ohjaus ja neuvonta.

Tämä viitearkkitehtuuri kuvaa kotoutumisen kokonaisprosessia, joka käsittää kuntaan ohjaamisen ja kotoutumisen edistämisen. Työvoimaviranomaisen tarjoama kotoutumisen edistäminen on kuvattu työvoimapalveluiden viitearkkitehtuurissa. Kotoutumisen kokonaisprosessista viitearkkitehtuurissa kuvataan sen toimijat, palvelut ja prosessit sekä näiden väliset suhteet. Kotoutumisen kokonaisprosessissa on seuraavat asiakassegmentit:

1. kuntaan itsenäisesti muuttavat oleskeluoikeuden saaneet maahanmuuttajat
2. kuntapaikalle ohjattavat tilapäistä suojelua saavat sekä oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat

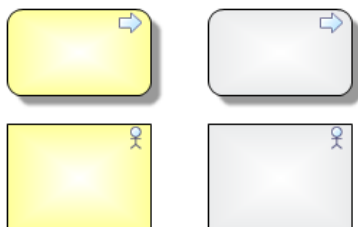
¹ Visuaalisissa kuvissa ja käsitelmälleissa tästä käytetään kotoutumisen sanaston 2. laitoksen mukaista synonyymiä *kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arviointi*.

3. kuntapaikalle ohjattavat kiintiöpakolaiset.

Asiakassegmenttien suurimpana erona on kuntaan ohjaamisen prosessit ja tehtävät, jotka koskevat ainoastaan kuntapaikalle ohjattavia.

Kunnan kotoutumisen edistämisen palveluprosessi on rakenteeltaan samanlainen kaikille asiakassegmenteille. Palvelun sisältöön ja etenemiseen vaikuttavat kuitenkin prosessin aikana tehtävät arviot ja päätökset. Eroja syntyy esimerkiksi sen mukaan, tehdäänkö asiakkaalle palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma ja mitä mahdolliseen kotoutumissuunnitelmaan sisällytetään. Palveluprosesseilla voidaan tukea myös asettautumispalveluiden suunnittelua ja toteutusta.

Viitearkkitehtuurissa on myös näkyvissä työllisyysalueen sekä hyvinvointialueen vastuulla olevia prosesseja ja käsitteitä, mutta niitä ei ole kuvattu tarkemmin. Nämä on kuvattu kaaviokuvissa ja käsitelmalleissa harmaalla värillä.

1.7 Viitearkkitehtuurin dokumentointi ja hallinta

Viitearkkitehtuurin sisällön omistaa ja sen ylläpidosta, jatkokehittämisestä ja toimeenpanosta vastaa KEHA-keskus viitearkkitehtuurin hallintamallin mukaisesti.

2 Periaatteellinen taso

2.1 Vaikuttavat strategiat

Keskeisimpiä kuntien kotoutumisen edistämisen viitearkkitehtuuriin vaikuttavia strategioita ovat hallitusohjelma ja valtion kotoutumisen edistämishjelma. Viitearkkitehtuuriin laatiminen perustuu 1.1.2025 voimaan tulleeseen kotoutumislakiin: [681/2023 | Lainsäädäntö | Finlex](#).

2.2 Kotoutumista ohjaava lainsäädäntö

Kuntien toimintaa ohjataan lukuisilla laeilla, joista valtiovarainministeriön sivulla on esitetty kooste: [Kuntalainsäädäntö - Valtiovarainministeriö \(vm.fi\)](#)

Kuntiin ohjaamista ja kotoutumisen edistämistä määritellään pääasiassa kotoutumislaisa: [681/2023 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

Kotoutumista edistäviä palveluja annetaan myös yleisen palvelujärjestelmän mukaisina palveluina, joista säädetään erikseen niitä koskevissa lainsäädännöissä, esimerkiksi opetustoimen, sosiaali- ja terveyshuollon sekä työllistymistä edistävissä säädöksissä. Viranomaisten tehtävistä säädetään muun muassa kuntalaisa (410/2015), työvoimapalveluiden järjestämisestä annetusta laissa (380/2023), työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetusta laissa (381/2023), hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (612/2021).

Järjestämisvastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävissä siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023 lukien sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen toimeenpanosta ja sen lainsäädännön voimaantulosta annetun lain mukaan (616/2021). Järjestämisvastuu työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä siirtyi työllisyysalueille 1.1.2025 lukien. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuusta säädetään laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023).

Kotoutumisen edistämisessä keskeistä sääntelyä ovat myös perus- ja ihmisoikeudet, perustuslaki (731/1999), yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) sekä hallinnon yleislait, kuten hallintolaki (434/2003), ja laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999). Kotoutumisen edistämisen valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden kehittämisessä on noudatettava lakia julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019).

2.3 Arkkitehtuuriperiaatteet

2.3.1 Viitearkkitehtuurityön periaatteet

Julkisen hallinnon suositus JHS 179 on toiminut tämän arkkitehtuurikuvauksen ensimmäisen version viitekehyksenä. Viitearkkitehtuurikuvauksia ylläpidetään jatkossa siltä osin kuin on tarpeellista JHS179 mukaisena.

Kokonaisarkkitehtuurin suunnittelu ja kehittäminen noudattavat julkisen hallinnon arkkitehtuuriperiaatteita. Näiden periaatteiden lisäksi tässä viitearkkitehtuuryössä on huomioitu seuraavissa kappaleissa esitetyt periaatteet.

Viitearkkitehtuuria tehtäessä asiakkaan kotoutuminen on asetettu keskiöön.

Viitearkkitehtuurissa kuvataan kunnan prosessit ottamatta kantaa siihen, miten palvelut ja toiminnot on järjestetty kunnan organisaatiossa.

Prosessissa kuvataan, mitä tehdään, ja mahdollisesti minkälainen rooli tekijällä on, mutta ei määritetä sitä, mihin organisaatioon kyseisen roolin suorittaja kuuluu.

Palveluprosessi ja asiakkaan polku pyritään kuvaamaan siten, että asiakkaalta pyydetään tarvittava tieto kerran, minkä jälkeen tieto on eri viranomaisten käytettävissä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että toiminta-arkkitehtuurin kuvauksissa, prosessien välisessä vuorovaikutuksessa ja niitä vastaavissa tietojärjestelmävaatimuksissa saadaan määritettyä toiminta, järjestelmäpalvelu- ja integraatiovaatimukset siten, että asiakkaan ei tarvitse antaa samaa tietoa useaan kertaan eri viranomaisille.

Viitearkkitehtuuryössä hyödynnetään kansallisesti kuvattuja ja julkaistuja termejä, käsitteitä, tietomalleja ja tietovarantoja.

Arkkitehtuuri suunnitellaan mahdollisimman yksinkertaiseksi ja ymmärrettäväksi, toisin sanoen asiakas- ja käyttäjälähtöisesti.

Johtamisen roolit ja niiden väliset vuorovaikutukset kuvataan soveltuvin osin, tukeutuen ja viitaten kunnan johtamisen viitearkkitehtuuriin.

Viitearkkitehtuurin laadinnassa huomioidaan sidosryhmien arkkitehtuurit yhteentoimivuuden varmistamiseksi.

Toiminnan ja tietojärjestelmien rajapinnat kuvataan kunnan sidosryhmiltä. Näin varmistetaan yhteentoimivuuden ja yhteistyön edellytykset eri toimijoiden välillä.

Viitearkkitehtuuryössä otetaan huomioon tarve mitoittaa rakenteet erikokoisille kunnille. Esimerkiksi toiminta-arkkitehtuuriolosuhteissa tämä voi näkyä roolien erikoistumismahdollisuutena taikka eri roolien mahdollisena yhdistämisellä.

2.3.2 Periaatteet viitearkkitehtuuria sovellettaessa

Kun kunta soveltaa viitearkkitehtuuria, oletetaan, että se voi hyödyntää sekä alla listattuja että julkisen hallinnon arkkitehtuuriperiaatteita.

- Kunta pitää asiakkaan kotoutumisen edistämisen keskiössä.
- Kunta nimeää arkkitehtuurin kuvauksiin ja tiedonhallintamalliin vastuulliset.
- Kunta nimeää kullekin palvelulle omistajan.
- Kunta asettaa prosessin mittareille tavoitearvot ja TEM asettaa valtakunnallisesti seurattavat mittarit.
- Kunta päättää kotoutumisen edistämisen organisoitumisesta.

- Kunta organisoii rakenteet vuorovaikutukselle: sopii yhteistyön käytännöt, ajankohdat, tavoitteet ja asialistat.
- Kunta huolehtii palveluiden tietoturvasta ja tietosuojasta.

2.4 Viite- ja sidosarkkitehtuurit

Seuraavia viite- ja sidosarkkitehtuureja on huomioitu ja hyödynnetty tässä kuntien kotoutumisen viitearkkitehtuurissa:

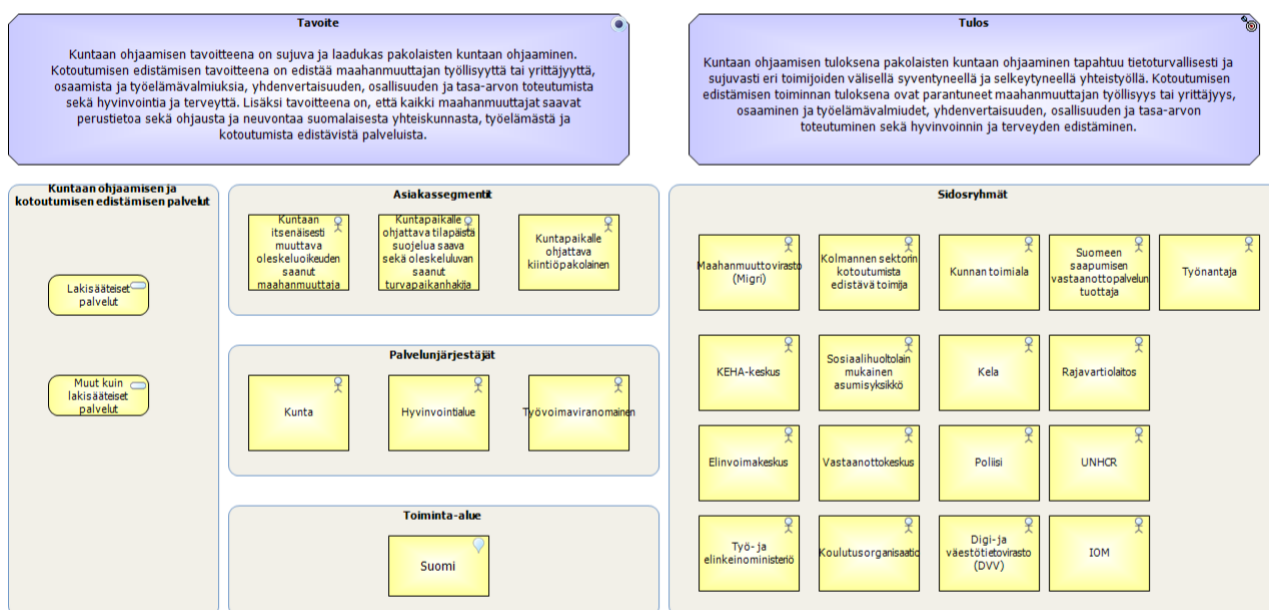
- [Kunnan johtamisen viitearkkitehtuuri](#)
- [Asianhallinnan viitearkkitehtuuri](#)
- [Taloushallinnon viitearkkitehtuuri](#)
- [Henkilöstöhallinnon viitearkkitehtuuri](#)
- [MDM-viitearkkitehtuuri](#)
- [Hyvinvointialueiden viitearkkitehtuuri](#)
- [Palveluverkkosuunnittelun toimintamalli - tavoitetilan viitearkkitehtuuri](#)
- [Palveluverkkosuunnittelu - tiedon virtauksen toimintamalli](#)
- [Käyttövaltuushallinnon viitearkkitehtuuri](#)
- [Perusta. Perustietovarantojen viitearkkitehtuuri 1.0](#)
- [SAVI 1.0](#)
- [Työvoimapalveluiden viitearkkitehtuuri](#)
- [Julkisen hallinnon API-periaatteet](#)
- [Kotoutumisen sanasto: 2. laitos - ValtoTiedonhallintalautakunnan suositukset²](#)

---

² Suositus tietoaaineistojen säilytysajasta ja toimenpiteistä säilytysajan päätyttyä, Suositus viranomaisten asiakirjojen metatiedoista palveluja tuottaessa, Suositus asiankäsittelyn metatiedoista. Löytyvät [tiedonhallintalautakunnan sivustolta](#).

3 Kotoutumisen kokonaisprosessin toimintamalli

Kansallinen kotoutumisen kokonaisprosessi käsittää sekä pakolaisten kuntaan ohjaamisen että kotoutumisen edistämisen prosessit ja näiden palvelut. Kuntaan ohjaamisen tavoite on eri muuttotavoin kuntiin ohjattujen hallittu ja sujuva sijoittuminen kuntiin, mikä tukee kotoutumisen nopeaa käynnistymistä. Kotoutumisen edistämisen tavoitteena on puolestaan edistää maahanmuuttajan työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia, yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi kotoutumisen edistämisen tavoitteena on, että kaikki maahanmuuttajat saavat perustietoa sekä ohjausta ja neuvontaa suomalaisesta yhteiskunnasta, työelämästä ja kotoutumista edistäväistä palveluista.

Kuva 1. Kotoutumisen kokonaisprosessin toimintamalli

Kuntaan ohjaaminen on menettely, jossa elinvoimakeskus ohjaa kuntapaikalle kiintiöpakolaisen, kansainvälisen suojelun hakemuksen perusteella oleskeluluvan saaneen, kotikunnan saaneen tilapäistä suojelua saavan, humanitaarisiin perusteisiin Suomeen vastaanotetun henkilön, ihmiskaupan uhrin tai edellä mainittujen henkilöiden perheenjäsenen tai jossa henkilö muuttaa vastaanottokeskuksesta kuntaan vastaanottokeskuksen tukitoimia hyödyntäen tai itsenäisesti.

Kunta osallistuu ohjausprosessiin tekemällä elinvoimakeskuksen kanssa sopimuksen kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Sopimuksen myötä kunta sitoutuu järjestämään asunnon kuntaan ohjatulle henkilölle sekä tarjoamaan kotoutumista edistäviä palveluja, kuten kielikoulutusta ja ohjausta. Lisäksi kunnan tulee tehdä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa erityisesti silloin, kun ohjattavalla henkilöllä on erityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeita tai alaikäinen on ilman huoltajaa. Kunta vastaa myös monialaisesta palveluohjauksesta, joka varmistaa henkilön pääsyn tarvittaviin palveluihin ja tukee kotoutumisen käynnistymistä.

Kotoutumisen edistämällä tuetaan maahanmuuttajan kotoutumista tarjoamalla erilaisia palveluja ja edistämällä yhteiskunnan vastaanottavuutta. Kotoutuminen on maahanmuuttajan yksilöllinen prosessi, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa. Kotoutumisen aikana tavoitteena on, että maahanmuuttajan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo yhteiskunnassa sekä osallisuus työ- ja

elinkeinoelämässä, koulutuksessa, järjestötoiminnassa tai muussa yhteiskunnan toiminnassa syvenee ja monipuolistuu.

Kotoutumisen kokonaisprosessin palveluiden järjestämisestä vastaavat kunnat, työvoimaviranomaiset ja hyvinvointialueet.

Kotoutumisen kokonaisprosessin asiakassegmentit ovat kuntaan itsenäisesti muuttavat oleskeluoikeuden saaneet maahanmuuttajat, kuntapaikalle ohjattavat tilapäistä suojelua saavat kotikunnan saaneet sekä oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat ja kuntapaikalle ohjattavat kiintiöpakolaiset.

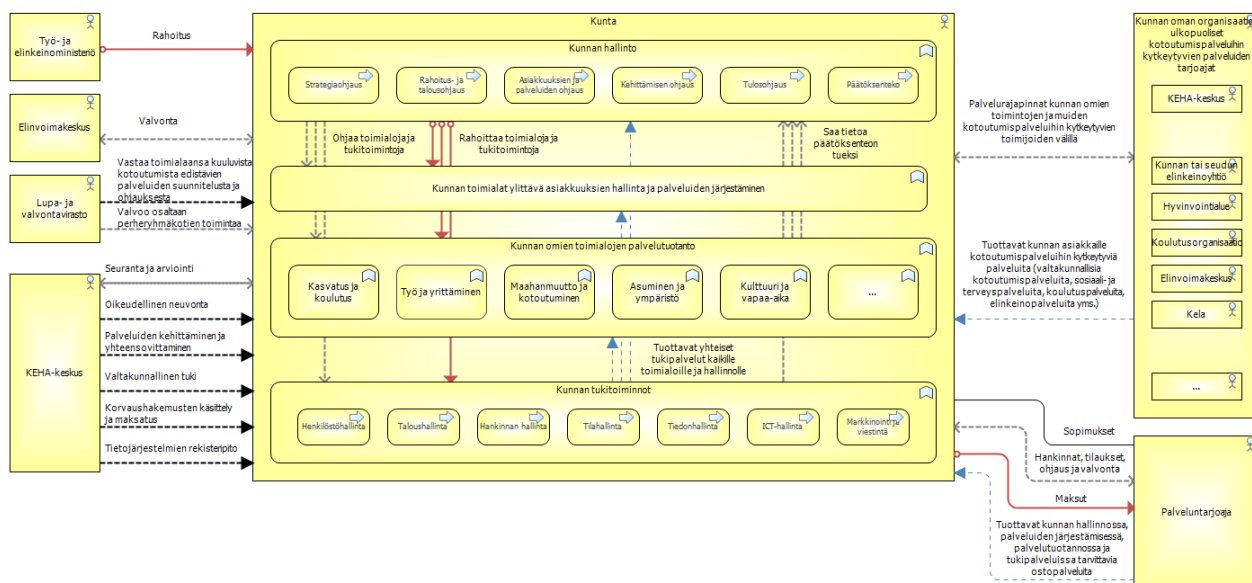
Kotoutumisen kokonaisprosessin sidosryhmiä ovat kaikki tahot, jotka ovat tekemisissä maahanmuuttajien tai kotoutumista tukevien tahojen kanssa. Näitä ovat esimerkiksi kunnat, elinvoimakeskukset, hyvinvointialueet, työnantajat, järjestöt, vapaaehtoisjärjestöt ja muut yhteisöt, koulutuksen järjestäjät sekä itse maahanmuuttajat ja heidän perheensä. Kotoutumisen sidosryhmiä ovat myös henkilöt, jotka toimivat asiakastyössä, päättäjinä, johtajina tai maahanmuuttaja-asiakkaiden kanssa.

3.1 Toiminnan tuottajamallit

Kunta voi järjestää sille laissa säädetyt tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle, kuntayhtymälle tai työllisyysalueelle. Alla kuvattujen yhden kunnan, vastuukunta-, kuntayhtymä- ja kotoutumisen työllisyysaluemallin lisäksi voivat kunnat järjestää kotoutumispalvelut muillakin tavoin esimerkiksi perustamalla yhteisviran. Kunnat voivat myös jakaa keskenään tai muiden viranomaisten kanssa vastuita tietyistä kotoutumisen asiakasryhmistä. Kunnan toimialojen organisatorinen rakenne voi vaihdella kuntakohtaisesti, alla olevissa kuvissa on mainittu vain esimerkkejä kuntien tyypillisistä toimialoista.

3.1.1 Yhden kunnan malli

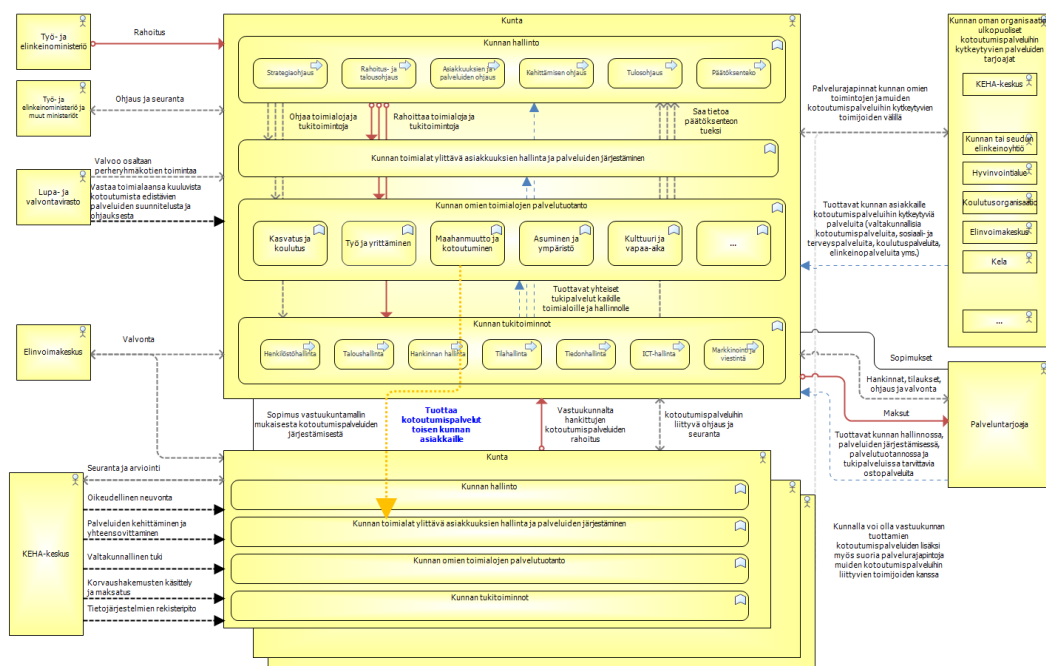
Yhden kunnan mallissa kotoutumispalvelut ovat osana kunnan omaa toimintaa.

Kuva 2. Yhden kunnan malli

3.1.2 Vastuukuntamalli

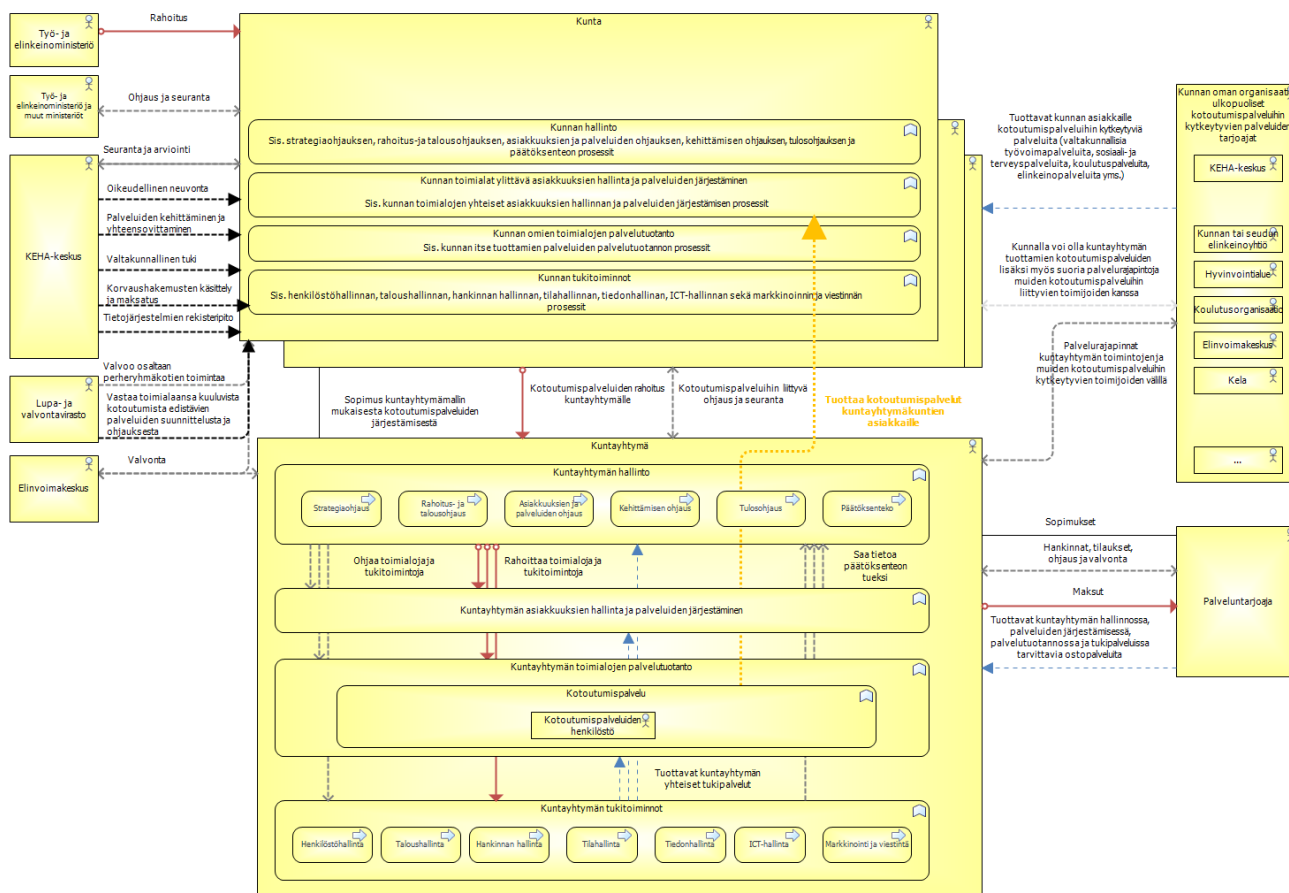
Vastuukuntamallissa kunta vastaa omista kotoutumispalveluistaan ja ottaa lisäksi vastattavakseen myös sopimuskuntien kotoutumispalvelut. Sopimuskuntia voi olla yksi tai useampi, esimerkiksi maakuntakeskus vastaa myös kehyskuntien kotoutumispalveluista.

Kuva 3. Vastuukuntamalli

3.1.3 Kuntayhtymämalli

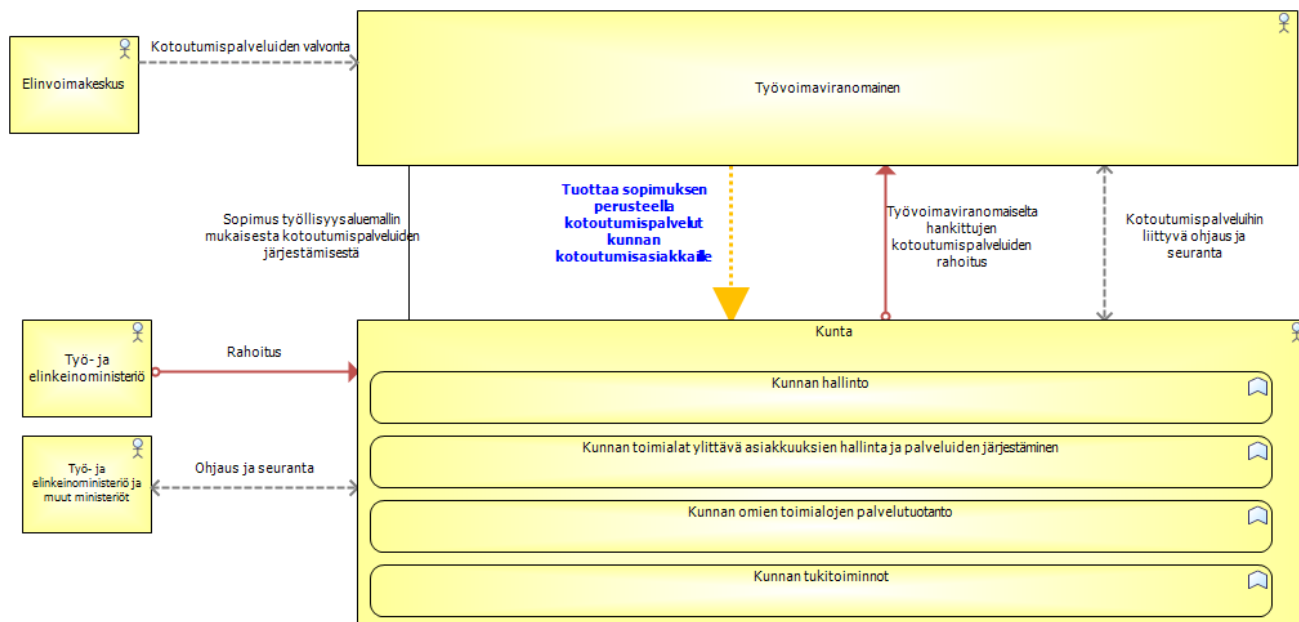
Kuntayhtymä on jäsenkunnistaan erillinen oikeushenkilö, jolla on omat perussopimuksessa määritellyt toimialansa, toimielimensä ja henkilöstönsä. Tässä mallissa kuntayhtymä ottaa vastattavakseen kotoutumispalvelut kaikkien jäsenkuntiensa puolesta.

Kuva 4. Kuntayhtymämalli

3.1.4 Kotoutumisen työllisyysaluemalli

Kotoutumisen työllisyysaluemallissa kunta tekee sopimuksen työvoimaviranomaisen kanssa kotoutumispalveluiden tuottamisesta.

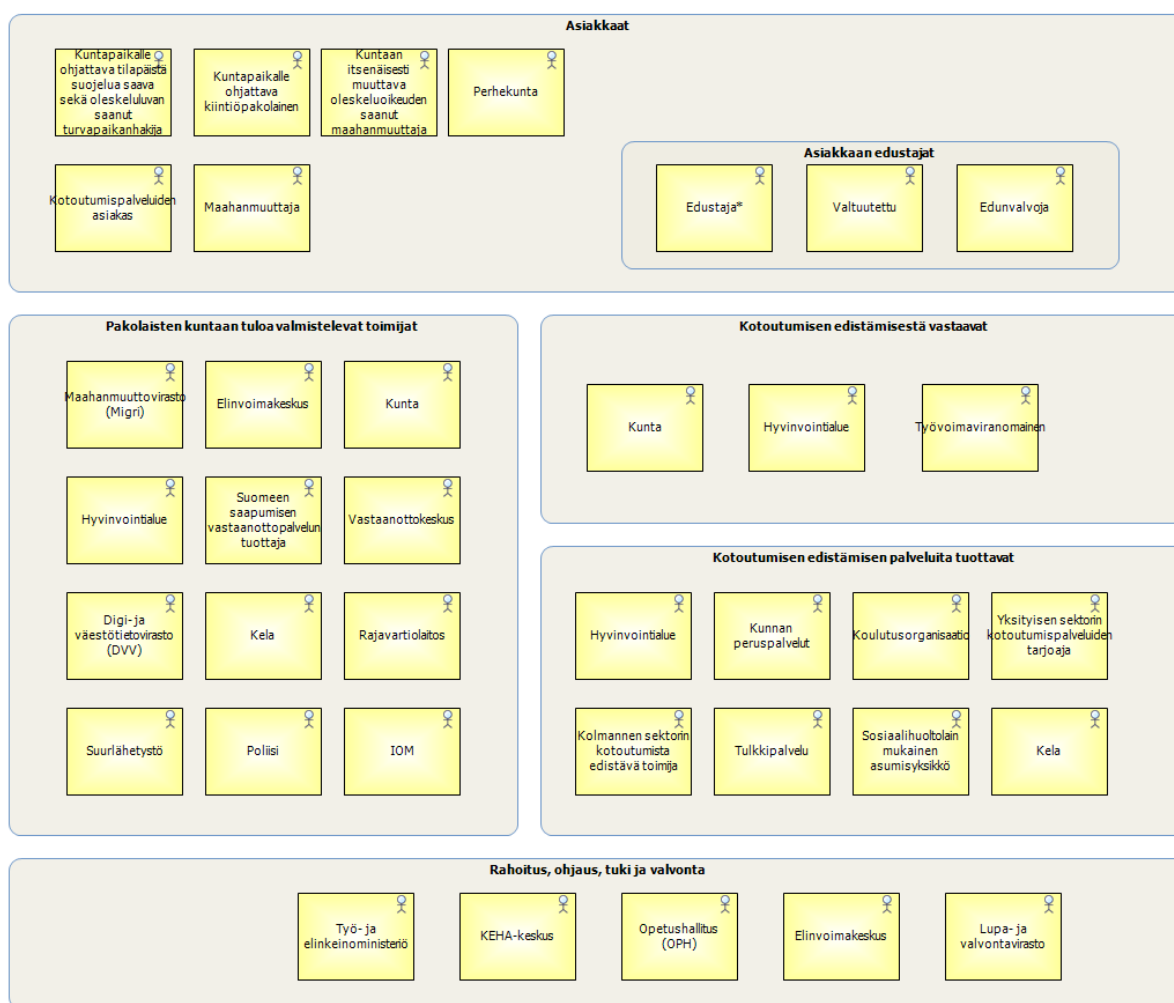

Kuva 5. Kotoutumisen työllisyysaluemalli

4 Toiminta-arkkitehtuuri

4.1 Toimijat

Kotoutumisen kokonaisprosessissa on runsaasti sekä julkisen että kansalaisyhteiskunnan toimijoita niin valtakunnallisella kuin paikallisellakin tasolla. Toimijoita on kuvattu seuraavassa kaaviokuvassa.

(*) merkityt käsitteet ovat sanastoista tuotuja käsitteiden määritelmiä.

Kuva 6. Kotoutumisen kokonaisprosessin toimijat

Taulukko 3. Kotoutumisen kokonaisprosessin toimijat

Toimija	Kuvaus
Edustaja*	Henkilö, jolla on lakien määrittelemien toimintamallien mukainen oikeus käyttää huoltajalle kuuluvaa puhevaltaa alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen puolesta.
Lupa- ja valvontavirasto	Vastaa toimialaansa kuuluvissa asioissa kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä huolehtii, että maahanmuuttajien tarpeet otetaan huomioon muita Lupa- ja valvontaviraston toimialaan kuuluvia toimenpiteitä ja palveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä. Lupa- ja valvontavirasto ohjaa ja valvoo perheryhmäkotien toimintaa yhdessä hyvinvointialueen ja elinvoimakeskuksen kanssa.
Digi- ja väestötietovirasto (DVV)	Vastaa henkilötietojen ja kotikunnan rekisteröinnistä väestötietojärjestelmään. Rekisteröinnin yhteydessä myönnetään suomalainen henkilötunnus.
Elinvoimakeskus (EVK)	Vastaa kotoutumisen ja asettautumisen edistämisen alueellisesta kehittämisestä, yhteistyöstä, yhteensovittamisesta ja seurannasta. Elinvoimakeskus (EVK) valvoo muille kuin työnhakija-asiakkaille tarjottavien kotoutumispalveluiden saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta. Vastaa kuntaan ohjaamisen alueellisesta suunnittelusta ja kehittämisestä sekä henkilöiden kuntaan ohjaamisen alueellisesta strategiasta. Tukee ja neuvoo kuntia ja hyvinvointialueita kotoutumisen edistämisessä. Elinvoimakeskus ohjaa Maahanmuuttoviraston tai vastaanottokeskuksen esityksestä kuntapaikalle ohjattavan henkilön kuntapaikalle. Sopii lapsille tarkoitettujen perheryhmäkotien perustamisesta hyvinvointialueen kanssa ja osallistuu niiden valvontaan yhdessä hyvinvointialueen, Lupa- ja valvontaviraston, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja tarvittaessa Maahanmuuttoviraston kanssa. Sopii kunnan ja hyvinvointialueen kanssa kotoutumislain 8. luvussa säädetyistä korvauksista. Lisäksi hyvien väestösuhteiden ja väestöryhmien välisen vuoropuhelun ja yhteistyön edistäminen kuuluu elinvoimakeskusten tehtäviin.
Hyvinvointialue	Vastaa sosiaali- ja terveystalouden palveluiden järjestämisestä. Osallistuu tarvittaessa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman monialaiseen laatimiseen toimivaltansa piiriin kuuluvien sosiaali- ja terveystalouden palveluiden osilta sekä niiden seurannasta yhteistyössä kunnan ja maahanmuuttajan kanssa. Hyvinvointialue vastaa ilman huoltajaa olevan lapsen tai nuoren asumisen ja tuen, hoivan, huolenpidon ja kasvatuksen järjestämistä koskevista tehtävistä.
Edunvalvoja*	Henkilö tai oikeushenkilö (rekisteröity organisaatio), joka huoltajuuden perusteella tai holhousviranomaisen tai tuomioistuimen päätöksellä hoitaa vajaavaltaisen tai muun synn vuoksi tukea tarvitsevan taloudellisia asioita ja valvoo hänen etuaan.
Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus, KEHA-keskus	Vastaa kotoutumisen edistämisen tuloksellisuuden ja toimivuuden arvioinnista sekä tuottaa tietoa siitä. Lisäksi tarjoaa valtakunnallista tukea kotoutumisen edistämisen osaamisen ja palveluiden kehittämiseen sekä palveluiden yhteensovittamiseen. Tehtäviin kuuluu myös kotoutumiseen liittyvien korvaushakemusten käsittely ja maksaminen. Tukee kuntia ja muita kotoutumisen edistämisen

Toimija	Kuvaus
	toimijoita valtakunnallisella tasolla sekä antaa oikeudellista neuvontaa kotoutumisen edistämisen lain toimeenpanossa. Vastaa myös kotoutumisessa hyödynnettävän kotoutumisen edistämisen asiakastietojärjestelmän kehittämisestä, ylläpidosta ja rekisterinpidon tehtävistä. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus voi toimia valtionapuviranomaisena kotoutumisen edistämisen tehtävissä.
Kela	Vastaa Kelan etuushakemusten käsittelystä ja etuuksien myöntämisestä sekä ohjauksesta ja neuvonnasta Kelan etuusasioissa. Välittää kunnalle tietoa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukea saavista maahanmuuttajista sekä kotihoidontukea saavista maahanmuuttajista, jotka ovat asuneet maassa alle kolme vuotta.
IOM	International Organization for Migration, Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö (IOM)
Kiintiöpakolainen*	YK:n pakolaisjärjestön tunnistama pakolainen, joka siirretään maasta, josta hän on hakenut suojelua, kolmanteen maahan, joka on myöntänyt hänelle oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella.
Kolmannen sektorin kotoutumista edistävä toimija	Tuottaa kotoutumista edistäviä palveluita, joihin osallistumisesta voidaan sopia kotoutumissuunnitelmassa. Lisäksi tarjoavat muuta toimintaa, joka edistää maahanmuuttajan kotoutumista ja osallisuutta.
Kotoutumispalveluiden asiakas	Kotoutumispalveluiden asiakas voi olla joko 1) maahanmuuttaja-asiakas (ulkomailla syntynyt henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, mutta asuu Suomessa ja on saanut oleskeluoikeuden ja hänet on rekisteröity kotoutumispalveluissa käytettyyn asiakastietojärjestelmään) tai 2) Kotoutuja-asiakas* (maahanmuuttaja, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma.)
Koulutusorganisaatio	Tuottaa kotoutumista edistäviä koulutuksia, kuten monikielinen yhteiskuntaorientaatio sekä kotoutumiskoulutus ja muut kieli- ja kotoutumista tukevat koulutukset.
Kunta	Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen palveluiden järjestämisestä kotoutumisohjelman mukaisesti sekä niiden suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta paikallistasolla. Kunta vastaa myös hyvien väestösuhteiden suunnittelusta ja kehittämisestä paikallistasolla. Kunnan on kehitettävä kotoutumisen edistämistä monialaisena yhteistyönä. Kunnan on huolehdittava kunnan kotoutumisen edistämisen suunnittelun ja kehittämisen yhteensovittamisesta hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden suunnittelun ja kehittämisen kanssa.
Kuntapaikalle ohjattava henkilö	Kiintiöpakolainen, josta Maahanmuuttovirasto on tehnyt elinvoimakeskukselle sijoitusesityksen, tai oleskeluluvan saanut turvapaikanhakija tai tilapäistä suojelua saava, josta vastaanottokeskus on tehnyt kuntasijoitushakemuksen, tai oleskeluluvan saanut turvapaikanhakija tai tilapäistä suojelua saava, josta vastaanottokeskus on tehnyt kuntasijoitushakemuksen. Kuntapaikalle ohjattavasta henkilöstä elinvoimakeskus on tehnyt

Toimija	Kuvaus
	esityksen kunnalle, eli ehdottanut kuntaan ohjattavaa kunnan tarjoamalle kuntapaikalle tai alaikäisen ilman huoltajaa olevan kiintiöpakolaisen, tilapäistä suojelua saavan tai oleskeluluvan saaneen turvapaikanhakijan tapauksessa perheryhmäkotiin, perhehoitolaissa (263/2015) tarkoitettuun perhehoitoon tai muuten tarkoituksenmukaiseen, sosiaalihuoltolain 14 §:ssä tarkoitettuna palveluna järjestettyyn asumismuotoon.
Kuntapaikalle ohjattu henkilö	Henkilö, jonka kuntapaikalle ohjaamisesta elinvoimakeskus ja kunta ovat sopineet ja jonka vastaanottoon kunta on alkanut varautua.
Maahanmuuttaja* Maahanmuuttanut*	Ulkomailla syntynyt henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, mutta asuu Suomessa ja on saanut oleskeluoikeuden.
Maahanmuuttovirasto (Migri)	Maahanmuuttoviraston (Migrin) vastuulla ovat mm. ulkomaalaisten oleskeluluvat, EU-kansalaisten rekisteröinti, turvapaikka-asiat ja kansalaisuusasiat. Virasto toteuttaa Suomen maahanmuuttopolitiikkaa sekä tuottaa tietopalveluita tueksi poliittiseen päätöksentekoon sekä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä varten.
Opetushallitus (OPH)	Laatii aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sekä vastaa suomen ja ruotsin kielitaidon päättötestauksen toteuttamisesta.
Yksityisen sektorin kotoutumispalveluiden tarjoaja	Taho, jolta kunta hankkii kotoutumista edistäviä palveluja.
Perhe kunta	Yhdessä kuntaan ohjattavat ihmiset, joilla on perheside.
Poliisi	Ottaa vastaan turvapaikkahakemuksia ja rekisteröi hakijat sekä antaa heille perustietoa turvapaikkaprosessista. Lisäksi poliisi valvoo maassa oleskelun edellytyksiä.
Rajavartiolaitos	Rekisteröi maahantulijat, ottaa vastaan turvapaikkahakemuksia ja rekisteröi hakijat sekä antaa heille perustietoa turvapaikkaprosessista.
Sosiaalihuoltolain mukainen asumisyksikkö	Sosiaalihuoltolain mukaisella asumisyksiköllä tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikkia alaikäisen yksin maahan saapuneen asumismuotomahdollisuuksia eli sosiaalihuoltolain (1301/2014) 22 a §:ssä tarkoitettua perheryhmäkotiä, perhehoitolaissa (263/2015) tarkoitettua perhehoitoa tai muuta tarkoituksenmukaista sosiaalihuoltolain 14 §:ssä tarkoitettuna palvelua (kotoL 33§).
Suomeen saapumisen vastaanottopalvelun tuottaja	Suomeen saapumisen vastaanottopalvelun tuottaja avustaa kiintiöpakolaisten matkajärjestelyissä sekä ilmoittaa kunnalle pakolaisten saapumisajankohdan ja sopii käytännön järjestelyistä kunnan kanssa. Suomeen saapumisen vastaanottopalvelun tarjoajan työntekijät ovat kiintiöpakolaisia vastassa Helsinki-Vantaan lentokentällä ja avustavat kenttämuodollisuuksissa ja ohjaavat tarvittaessa jatkolennoille tai muille jatkokuljetuksille.
Tulkkipalvelu	Tulkkaukset on puhetilanteissa tapahtuvaa käännösviestintää, joka mahdollistaa kahden tai useamman eri kieltä ja kulttuureita edustavan henkilön välisen suullisen kommunikaation. Tulkkipalvelun käyttö varmistaa sekä tulkattavan että viranomaisen oikeusturvaa, ja tulkkipalveluita hyödynnetään tarvittaessa, jos asiakkaalla ja viranomaisella ei ole yhteistä kieltä. Tulkin avulla varmistetaan, että asiakas ymmärtää häntä koskevat asiat.

Toimija	Kuvaus
Työ- ja elinkeinoministeriö	Vastaa kotoutumisen edistämispoliittikan valtakunnallisesta suunnittelusta, kehittämisestä ja ohjauksesta sekä kotoutumisen kokonaisuuden ja kotoutumisen edistämispoliittikan seurannasta ja arvioinnista. Lisäksi seuraa yhdessä muiden keskeisten ministeriöiden kanssa kunnalle säädettyjen kotoutumista edistävien palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, rahoituksen tason riittävyyden ja vaikuttavuuden toteutumista ja vastaa valtion kotoutumisohjelman laatimisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa myös kuntaan ohjaamisen valtakunnallisesta suunnittelusta ja kehittämisestä sekä valtakunnallisten kuntapaikkatavoitteiden asettamisesta elinvoimakeskuksille vuosittain.
Valtuutettu	Henkilö, jonka maahanmuuttaja on valtuuttanut valtakirjalla hoitamaan asioitaan omasta puolestaan.
Vastaanottokeskus	Vastaa kansainvälistä suojelua hakevien ja tilapäistä suojelua saavien majoittumisesta sekä vastaanottopalveluiden järjestämisestä. Vastaanottokeskus ohjaa ja neuvoo ja tarvittaessa tukee turvapaikkamenettelyssä oleskeluluvan saaneita ja kotikunnan saaneita tilapäistä suojelua saavia henkilöitä kuntaan siirtymisessä ja tarvittaessa tekee hakemuksen elinvoimakeskukselle kuntapaikalle ohjaamisesta.

4.2 Toimijoiden välinen vuorovaikutus

Sujuva kotoutumisen kokonaisprosessi edellyttää laajaa yhteistyötä ja vuorovaikutusta eri toimijoiden välillä. Viitearkkitehtuurissa toimijoiden välistä vuorovaikutusta tarkastellaan sekä kuntaan ohjaamisen että kotoutumisen edistämisen osalta.

4.2.1 Kuntaan ohjaaminen

Kuntaan ohjaaminen on menettely, jossa elinvoimakeskus ohjaa kuntapaikalle kiintiöpakolaisen, kansainvälisen suojelun hakemuksen perusteella oleskeluluvan saaneen, kotikunnan saaneen tilapäistä suojelua saavan, humanitaarisiin perustein Suomeen vastaanotetun henkilön, ihmiskaupan uhrin tai edellä mainittujen henkilöiden perheenjäsenen, alaikäiset sekä yksin ilman huoltajaa maahan saapuneet lapset ja nuoret, tai jossa henkilö muuttaa vastaanottokeskuksesta kuntaan vastaanottokeskuksen tukitoimia hyödyntäen tai itsenäisesti.

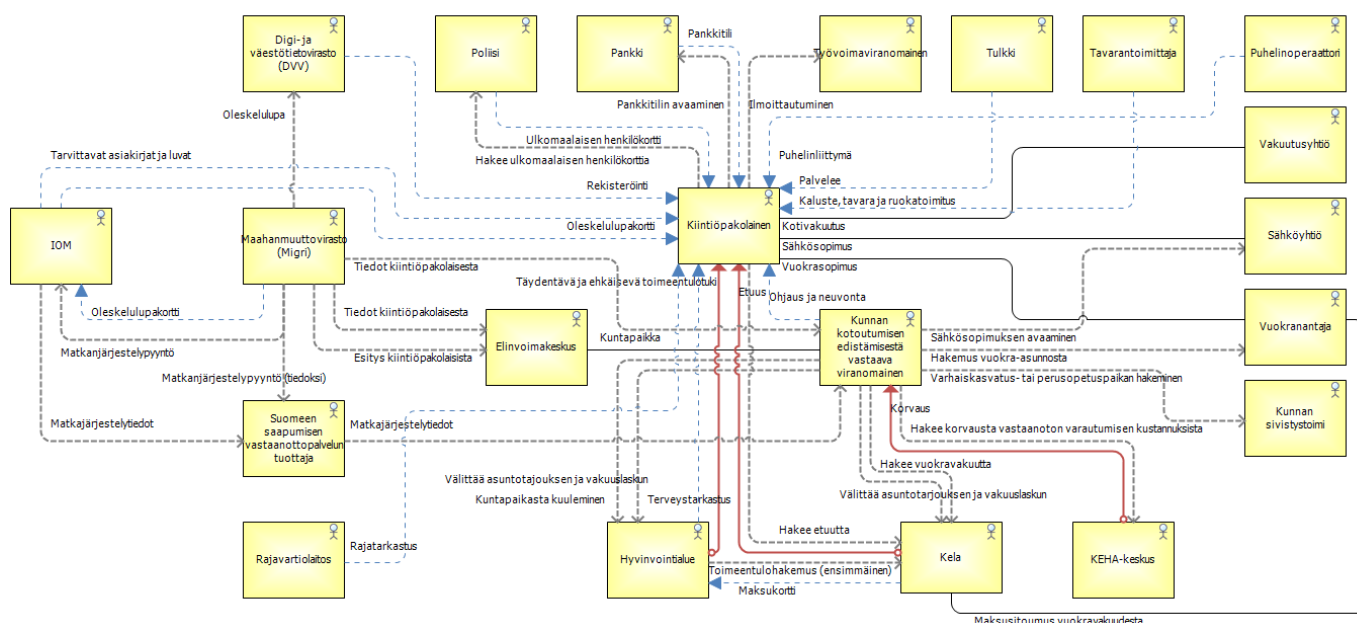
Kun kunta tarjoaa kuntapaikan, se sitoutuu etsimään kuntapaikalle osoitettavalle henkilölle asunnon kunnasta. Kuntapaikoille ohjataan kiintiöpakolaiset, ilman huoltajaa maahan tulleet sekä oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat ja kotikunnan saaneet tilapäistä suojelua saavat, jotka ovat haavoittuvassa asemassa tai tarvitsevat muuten vahvempaa tukea kuntaan siirtymisessä. Kunnan tulee kuulla hyvinvointialuetta ennen yksittäisen henkilön kuntaan ohjaamista, jos henkilöllä on ilmeisiä sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeita, hän on alaikäisenä ilman huoltajaa tullut tai kiireellistä uudelleensijoitusta tarvitseva kiintiöpakolainen, tilapäistä suojelua saava tai turvapaikanhakijana Suomeen saapunut lapsi tai nuori. Kuulemisen tarkoituksena on tukea yhteistyötä ja yhteydenpitoa sekä varautumista kuntaan saapuvien pakolaisten tilanteisiin ja tarpeisiin.

4.2.2 Kiintiöpakolaisen kuntaan ohjaaminen

Kaaviossa esitetään toimijat kiintiöpakolaisen valinnasta kuntaan muuton jälkeen vastaanottovaiheen ohjaukseen ja neuvontaan saakka. Kiintiöpakolaiset ohjataan aina kuntapaikoille. Ajallisesti kuvassa on näkyvissä toimia, jotka tehdään ennen kiintiöpakolaisen kuntaan saapumista sekä kuntaan saapumisen jälkeen. Esimerkiksi ennen kuntaan saapumista kunta järjestää vuokra-asunnon, ja kuntaan saapumisen jälkeen asunnon vuokrasopimus ja sähkösopimus siirretään saapuneen kiintiöpakolaisen nimiin.

Ennen kuntapaikalle ohjaamista kunnan on sovittava kuntaan ohjaamisesta elinvoimakeskuksen kanssa. Kunnan on kuultava hyvinvointialuetta ennen henkilön kuntaan ohjaamista, jos henkilöllä on ilmeisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun tarpeita tai henkilö on ilman huoltajaa oleva lapsi tai nuori. Kun kunta on hyväksynyt esityksen kuntapaikalle osoitettavasta kiintiöpakolaisesta, kunta alkaa varautua vastaanottoon. Kunta ilmoittaa elinvoimakeskukselle, joka puolestaan ilmoittaa Maahanmuuttovirastolle ensimmäisen mahdollisen vastaanottopäivän, jonka jälkeen IOM aloittaa Maahanmuuttoviraston pyynnöstä matkanjärjestelyt.

Kiintiöpakolaisen vastaanotto kuntaan tapahtuu yhteistyössä kunnan, hyvinvointialueen ja Suomeen saapumisen vastaanottopalvelun tuottajan kanssa. Kuntaan vastaanoton jälkeen kuntaan muuttanut saa vastaanottovaiheen ohjausta ja neuvontaa.

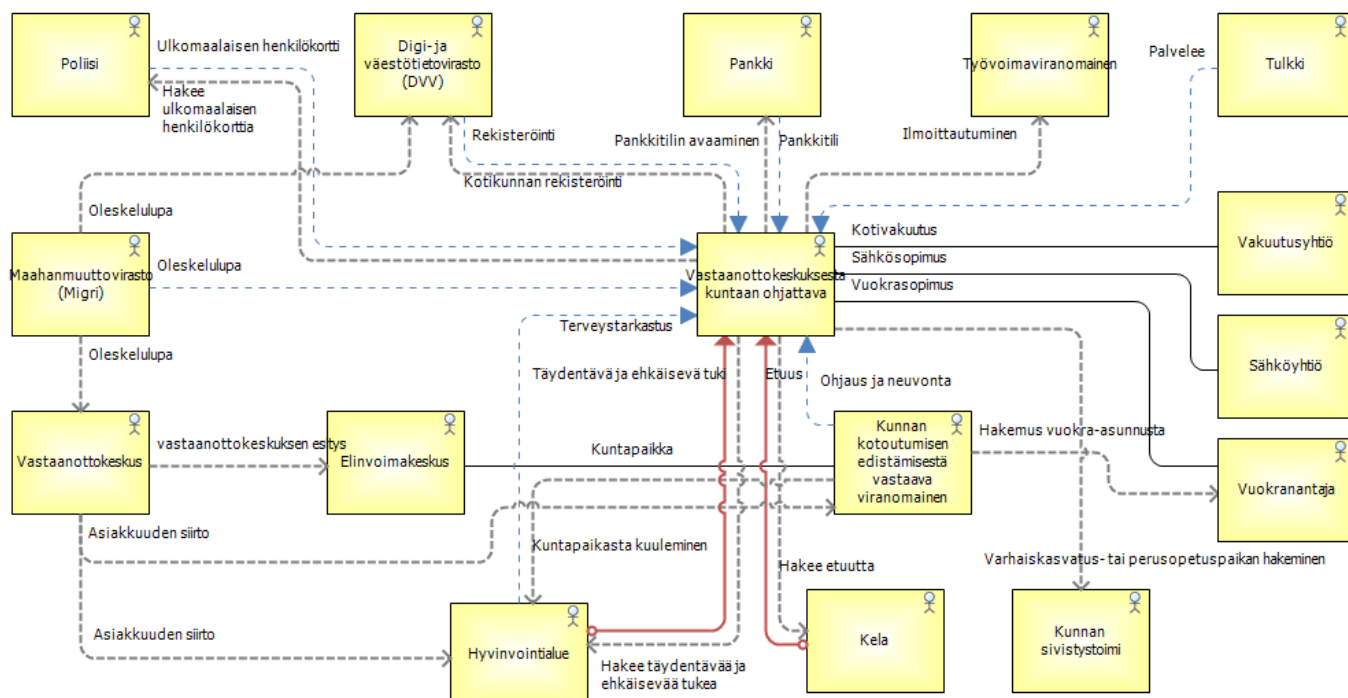

Kuva 7. Kiintiöpakolaisen kuntaan ohjaamisen toimijat.

4.2.3 Vastaanottokeskuksesta kuntapaikalle ohjattavat henkilöt

Kaaviossa esitetään toimijat, kun turvapaikkamenettelyssä oleskeluluvan saanut henkilö tai kotikunnan saanut tilapäistä suojelua saava ohjataan kuntapaikalle. Vastaanottokeskuksesta kuntapaikoille ohjataan pääsääntöisesti haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä. Lisäksi kaikki alaikäisenä yksin maahan saapuneet lapset ja nuoret, sekä heidän yksin maahan saapuneet alaikäiset sisaruksensa ohjataan aina kuntapaikoille.

Ennen kuntapaikalle ohjaamista kunnan on sovittava kuntaan esitetyn henkilön vastaanottamisesta elinvoimakeskuksen kanssa. Kunnan on kuultava hyvinvointialuetta ennen henkilön kuntaan ohjaamista, jos henkilöllä on ilmeisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun tarpeita tai hän on yksin alaikäisenä ilman huoltajaa saapunut lapsi tai nuori.

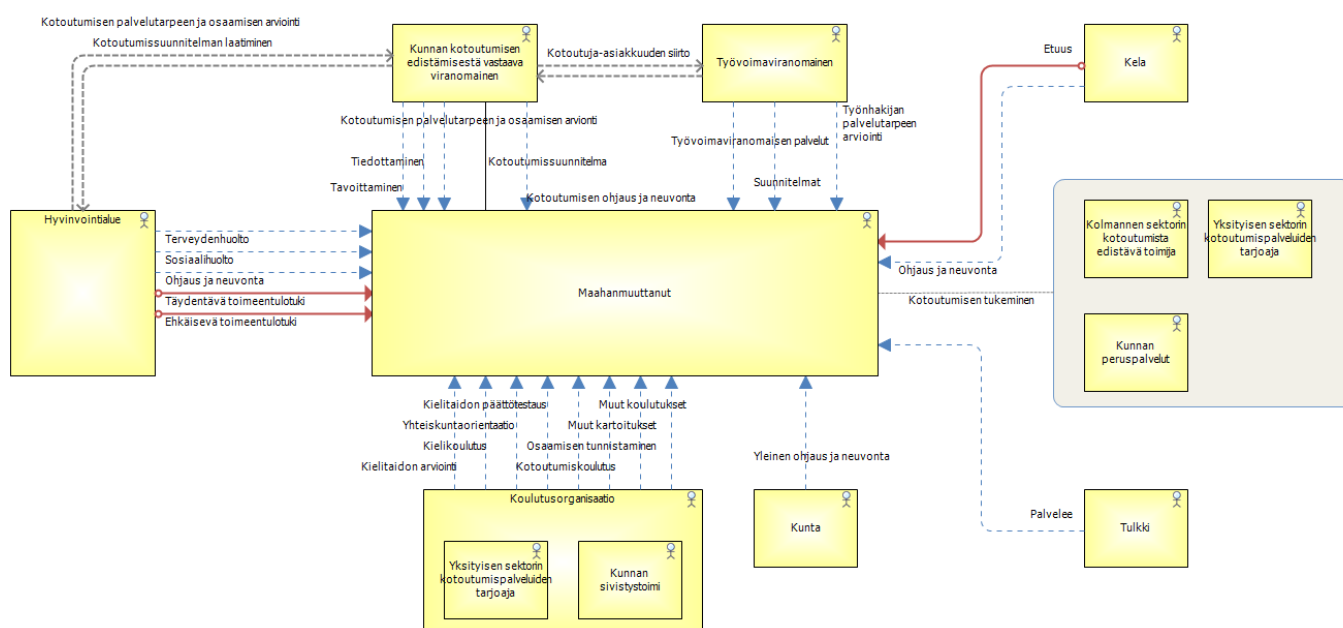
Kuva 8. Vastaanottokeskuksesta kuntapaikalle ohjaamisen toimijat

4.2.4 Kotoutumisen edistäminen kunnassa

Kunta on avainasemassa kotoutumisen edistämässä. Kunnissa kotoutumista edistetään erityisesti peruspalveluilla. Maahanmuuttaneet tarvitsevat esimerkiksi varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluja muiden kuntalaisten tavoin. Myös asumisen ja vapaa-ajan palvelut ovat tärkeitä kotoutujalle. Lisäksi keskeisenä elementtinä kotoutumisen edistämässä on kunnan järjestämä kotoutumislain mukainen kotoutumisen alkuvaiheen palvelut sisältävä kotoutumishjelma.

Kaaviossa esitetään toimijoita kotoutumisen edistämisen palveluiden järjestämisen näkökulmasta. Kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaava viranomainen ja työvoimaviranomainen tekevät tiivistä yhteistyötä. Työvoimaviranomainen voi hoitaa molempia tehtäviä riippuen siitä, miten palvelut on organisoitu kunnassa. Lisäksi kunnan tehtäviin kuuluu laatia kotoutumishjelma ja yhteensovittaa palvelut yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

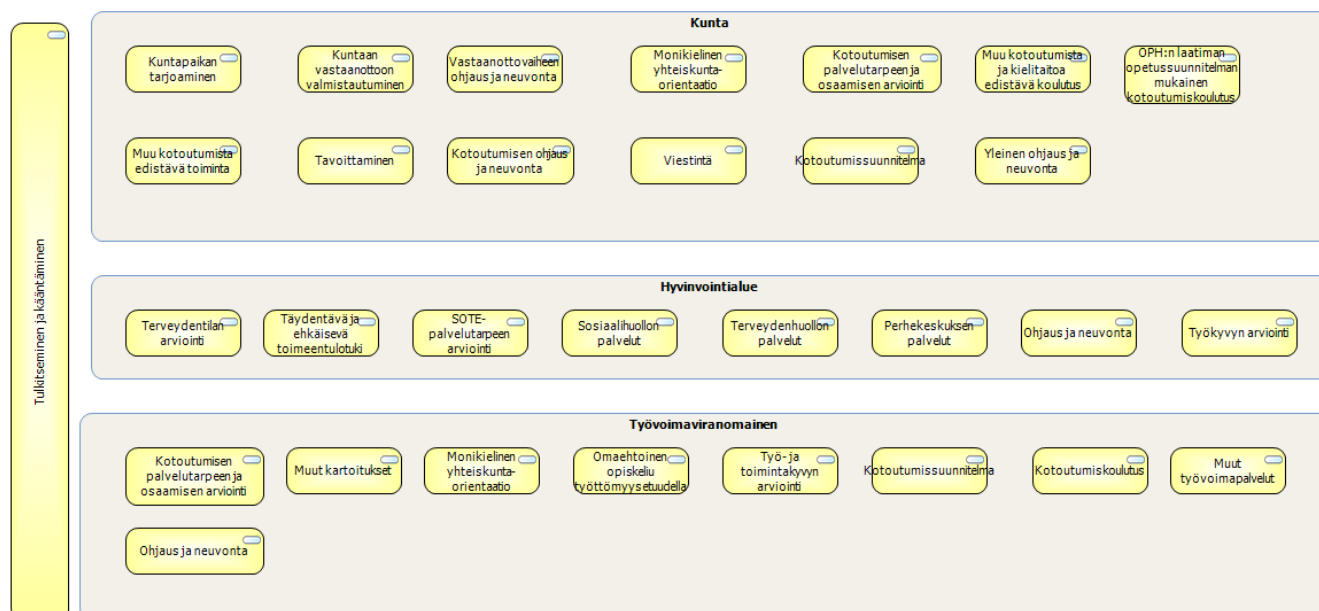
Kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaava viranomainen laatii yhdessä maahanmuuttajan kanssa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä tarvittaessa kotoutumissuunnitelman. Työnhakija-asiakkaiden kotoutumissuunnitelmien laatimisesta ja tarkistamisesta vastaa työvoimaviranomainen työvoimapalvelujen järjestämislain (380/2023) mukaisesti. Hyvinvointialue osallistuu tarvittaessa palvelutarpeen arviointiin sekä kotoutumissuunnitelman laadintaan arvioimalla sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta ja ohjaamalla tarvittaviin palveluihin. Kotoutumista edistäviä palveluita voivat järjestää myös eri koulutusorganisaatiot ja oppilaitokset tai yksityisen sekä kolmannen sektorin kotoutumispalveluidentuottajat.

Kuva 9. Kotoutumisen edistäminen kunnassa

4.3 Kotoutumispalvelut

Kotoutumispalveluilla tuetaan maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä Suomeen. Kotoutumispalveluista tässä viitearkkitehtuurissa kuvataan tarkemmin kunnan järjestämät kotoutumispalvelut. Hyvinvointi- ja työllisyysalueiden järjestämät kotoutumispalvelut on kuvattu näiden viitearkkitehtuureissa.

Kuva 10. Kotoutumisen palvelut ja sitä tukevat palvelut

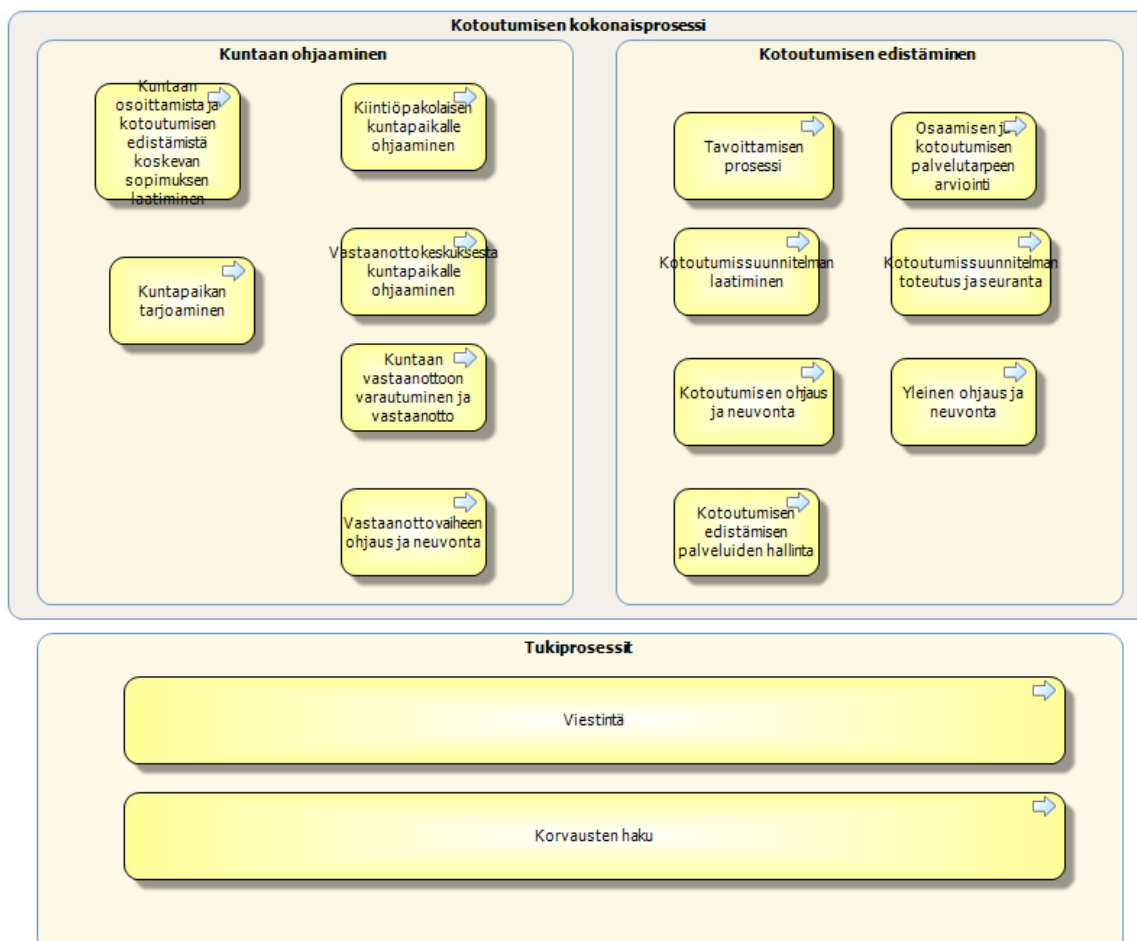
Taulukko 4. Kotoutumisen palvelut

Palvelu	Kuvaus
Kuntapaikan tarjoaminen	Kuntapaikka on elinvoimakeskuksen ja kunnan välisen sopimuksen perusteella henkilölle tarjottava paikka, johon ohjattavalle henkilölle kunta järjestää asunnon tai alaikäiselle ilman huoltajaa maahan tulleelle lapselle hyvinvointialue järjestää asumisen. Kunta koordinoi vastaanottoon liittyvää yhteistyötä, tarjoaa neuvontaa ja tarvittaessa ohjaa muiden viranomaisten palveluihin.
Kuntaan vastaanottoon varautuminen	Kunta vastaa asunnon järjestämisestä kuntapaikalle muuttaville. Kiintiöpakolaisille hankitaan asuntoon myös välttämättömät tarvikkeet.
Kotoutumisen ohjaus ja neuvonta	Kotoutumisen ohjaus ja neuvonta on palvelu, joka tukee maahanmuuttajien sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Palvelussa tarjotaan tietoa, tukea ja ohjausta esimerkiksi asumiseen, koulutukseen, työllistymiseen ja arjen asiointiin yksilöllisten tarpeiden mukaan.
Tavoittaminen	Kunta pyrkii tavoittamaan osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin itsenäisesti vastaanottokeskuksesta kuntaan muuttaneet, toimeentulotukea muuten kuin tilapäisesti saavat maahanmuuttajat, lapsen kotihoidon tukea saavat maahanmuuttajat, kansainvälistä suojelua saavat ja ihmiskaupan uhrin, jotka eivät vielä ole kotoutumisen edistämisen palveluissa, mutta olisivat niihin oikeutettuja.
Viestintä	Kunta tiedottaa ja viestii kunnassa asuville maahanmuuttajille tai rajatuille kohderyhmille kotoutumisen edistämisen palveluista. Viestinnässä apuna käytetään monikielistä viestintää ja monikielistä materiaalia sekä selkosuomea tai -ruotsia.

Palvelu	Kuvaus
Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi	Kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaava viranomainen laatii osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Palvelutarpeen arvioinnissa selvitetään maahanmuuttajan osaaminen, elämäntilanne ja tavoitteet sekä työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden kunnan tai yksityisen sektorin kotoutumispalveluiden tarjoajan tai kolmannen sektorin kotoutumista edistävien palveluiden ja toiminnan tarpeet. Työnhakijaksi ilmoittautuneelle maahanmuuttajalle osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatii työvoimaviranomainen ja muille kuin työnhakijaksi rekisteröityneille maahanmuuttajille osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin laatii kunnan kotoutumisesta vastaava viranomainen. Tarvittaessa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi voidaan laatia yhdessä hyvinvointialueen edustajan kanssa. Lisäksi maahanmuuttaja voidaan ohjata täydentäviin tai syventäviin asiantuntija-arviointeihin tai tutkimuksiin, joita voivat olla esim. kielitaidon lähtötason arviointi.
Kotoutumissuunnitelma	Kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaava viranomainen tai työvoimaviranomainen laatii kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Kotoutumissuunnitelman avulla tuetaan maahanmuuttajan kotoutumista. Kotoutumissuunnitelman laadinnassa hyödynnetään palvelutarpeen arvioinnin tietoja. Tarvittaessa kotoutumissuunnitelma voidaan laatia yhdessä hyvinvointialueen edustajan kanssa. Palvelutarpeen täyttämiseksi ja suunnitelmassa kotoutumisen ja työllistymisen tai yrittäjyyden edistämiseksi asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi valitaan ja aikataulutetaan kotoutumista edistävät palvelut. Maahanmuuttajaa voidaan myös ohjata hakeutumaan sovittuihin palveluihin. Kotoutumissuunnitelman toteutumista seurataan ja/tai tarkistetaan vähintään 6 kk välein.
Monikielinen yhteiskuntaorientaatio	Maahanmuuttajille tarkoitettu yhteiskuntaorientaatio, joka toteutetaan heidän äidinkielellään tai muutoin hyvin osaamallaan kielillä ottaen huomioon kotoutuja-asiakkaiden kunnassa esiintyvät palvelu- ja kielelliset tarpeet. Yhteiskuntaorientaatio pitää sisällään vähintään tietoa Suomessa asumisesta, elämisestä ja työskentelemisestä, suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta sekä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista.
OPH:n laatiman opetussuunnitelman mukainen kotoutumiskoulutus	Koulutus, jonka tavoitteena on kehittää oppivelvollisuusiän ylittäneen maahanmuuttajan suomen tai ruotsin kielen taitoa ja muita kotoutumista edistäviä valmiuksia, jotka tukevat maahanmuuttajan pääsyä opintoihin ja työelämään sekä osallistumista yhteiskunnan toimintaan. Osana kotoutumiskoulutusta toteutetaan kielitaidon päättötestaus, jonka avulla seurataan koulutuksen kielellisen tavoitteen saavuttamista. Kotoutumiskoulutusta järjestetään lähtökohtaisesti Opetushallituksen laatimien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.
Muu kotoutumista ja kielitaitoa edistävä koulutus	Maahanmuuttajille suunnattu suomen tai ruotsin kielen ja muu kotoutumista edistävä koulutus.
Yleinen ohjaus ja neuvonta	Kunnan tarjoama yleinen ohjaus ja neuvonta on palvelua, jonka tarkoituksena on auttaa kaikkia kuntalaisia löytämään tarvitsemansa tiedot ja palvelut sekä ymmärtämään omat oikeutensa ja velvollisuutensa. Yleisessä ohjauksessa ja neuvonnassa voidaan asioida myös anonyymisti.
Vastaanottovaiheen ohjaus ja neuvonta	Vastaanottovaiheen ohjaus ja neuvonta on erityisesti kuntaan ohjatuille maahanmuuttajille suunnattu prosessi, jossa tuetaan kuntaan ohjatun ensihetkiä uudessa kotikunnassa.

5 Prosessikartta

Kotoutumisen kokonaisprosessi sisältää kuntaan ohjaamisen, kotoutumisen edistämisen ja näiden tukiprosessit.

Kuva 11. Kotoutumisen kokonaisprosessin prosessikartta

5.1 Kuntaan ohjaamisen prosessit

Jotta tilapäistä suojelua saava kotikunnan saanut, oleskeluluvan saanut turvapaikanhakija tai kiintiöpaikalliset voidaan ohjata kuntapaikalle, täytyy kunnalla olla elinvoimakeskuksen kanssa laadittu sopimus kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Elinvoimakeskuksen kanssa tehty sopimus kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä sekä kunnassa on järjestetty kotoutumisohjelma ovat edellytyksiä kotoutumislain 8. luvun mukaisten korvausten maksamiselle.

5.1.1 Kuntaan osoittamista ja kotoutumisen edistämistä koskevan sopimuksen laatiminen

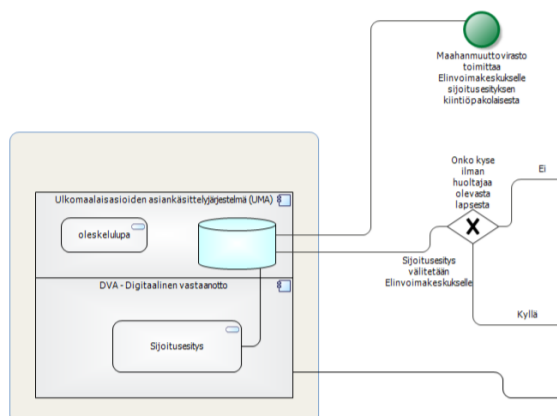
Kuva 12. Kuntaan ohjaamista ja kotoutumisen edistämistä koskevan sopimuksen laatiminen

5.1.2 Kiintiöpakolaisen kuntapaikalle ohjaaminen

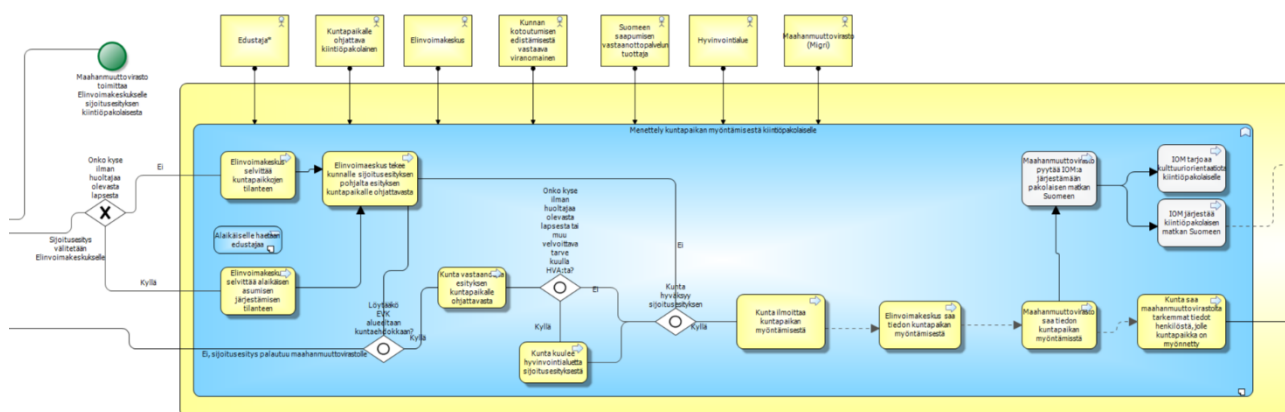
Kiintiöpakolaisen kuntapaikalle ohjaamisen kokonaisprosessi muodostuu seuraavista prosesseista:

- menettely kuntapaikan myöntämisestä kiintiöpakolaiselle
- kiintiöpakolaisen kuntaan vastaanottoon varautuminen ja vastaanotto kuntaan.

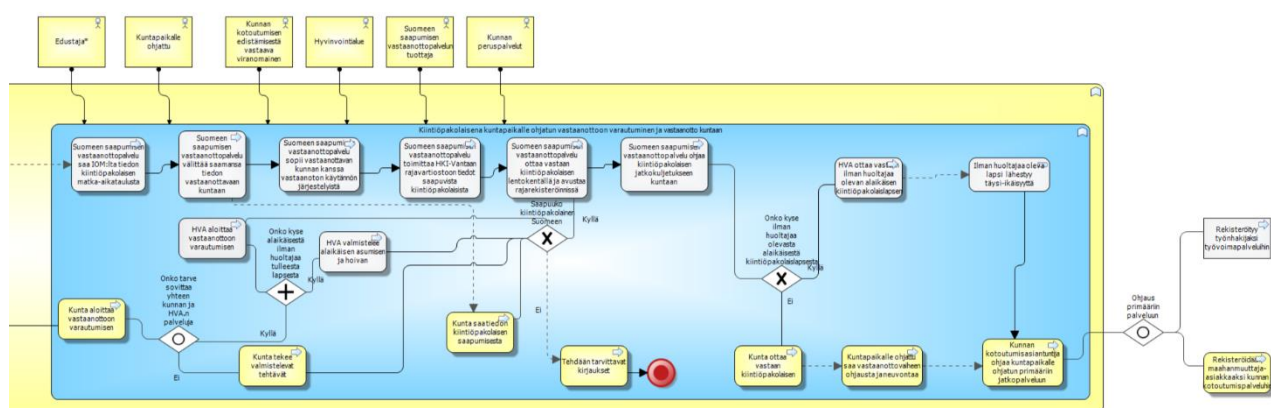
Alla koko prosessi kaaviokuvana (kuvat 13–15). Kaaviokuva on jaettu kolmeen osaan luettavuuden helpottamiseksi.

Kuva 13. Kiintiöpakolaisen kuntapaikalle ohjaaminen, osa 1

Kuva 14. Kiintiöpolalaisen kuntapaikalle ohjaaminen, osa 2

Kuva 15. Kiintiöpolalaisen kuntapaikalle ohjaaminen, osa 3

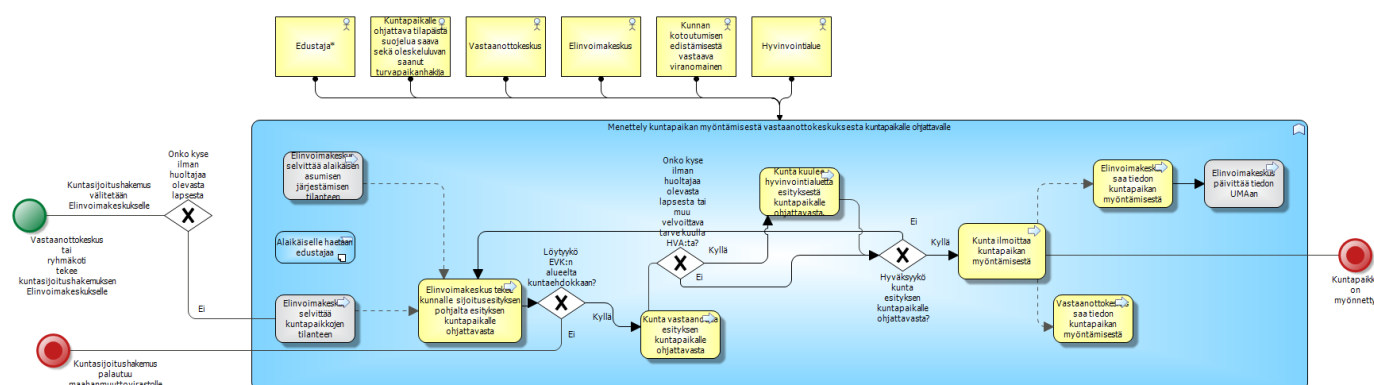

Vastaanottokeskus sopii kuntapaikan hakemisesta asiakkaan kanssa ja toimittaa kuntasijoitushakemuksen elinvoimakeskukseen.

Ilman huoltajaa Suomeen saapuvat lapset ja nuoret, jotka hakevat turvapaikkaa, majoitetaan turvapaikanhaun ajaksi ryhmäkoteihin tai tukiasumisyksiköihin. He voivat asua myös yksityismajoituksessa. Myös tilapäistä suojelua hakevat ja saavat, alaikäisenä ilman huoltajaa tulleet majoittuvat ryhmäkodeissa, tukiasumisyksiköissä tai yksityismajoituksessa, jos heillä ei ole kotikuntaa. Kunta laatii osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman oleskeluluvan saaneelle ilman huoltajaa Suomeen saapuneelle alaikäiselle. Hyvinvointialueen on osallistuttava palvelutarpeen arviointiin tai kotoutumissuunnitelman laatimiseen, jos kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan ja hyvinvointialueen palveluiden yhteensovittamista. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi voidaan jättää laatimatta, jos ilman huoltajaa Suomeen saapuneen alaikäisen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla. Hyvinvointialue vastaa alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneiden lasten asumisen, hoivan, huolenpidon ja kasvatuksen järjestämisestä.

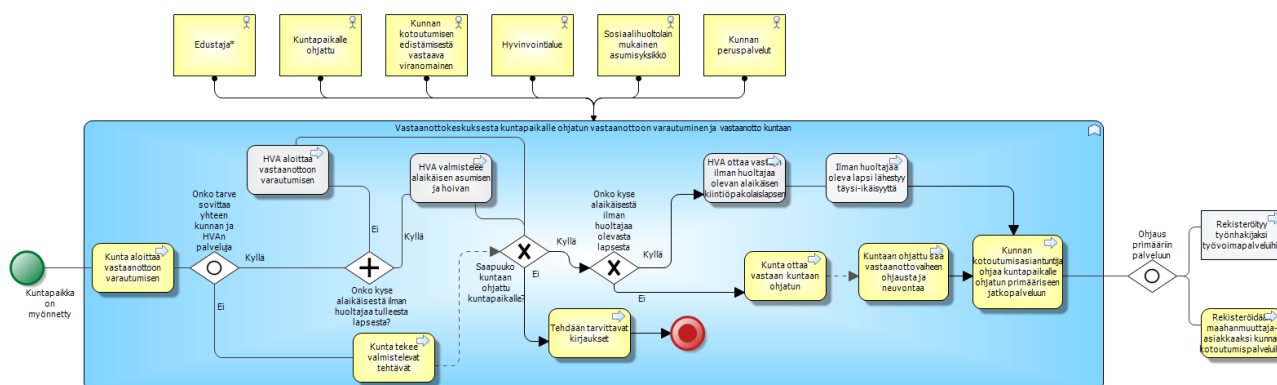
Kuva 21. Menettely kuntapaikan myöntämisestä vastaanottokeskuksesta kuntapaikalle ohjattavalle henkilölle

5.2.2 Vastaanottokeskuksesta kuntaan ohjattavien vastaanottoon varautuminen ja vastaanotto

Kunta järjestää vastaanottokeskuksesta kuntapaikalle ohjattaville henkilöille asunnon ja tukea muuton käytännön järjestelyissä.

Vastaanottokeskus voi myös avustaa asunnon etsimisessä kuntiin vastaanottokeskuksista itsenäisesti muuttavia. Kuntaan muuttanut saa vastaanottovaiheen ohjausta ja neuvontaa ja oleskeluluvan saatuaan hänet ohjataan joko työllisyys- ja/tai kunnan kotoutumispalveluiden piiriin.

Ilman huoltajaa kuntaan muuttavan lapsen tai nuoren tapauksessa päätöksen lapsen asumisen järjestämisestä tekee hyvinvointialue sosiaalihuoltolain mukaisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Palvelutarpeen arviointi aloitetaan jo ennen kuin lapsella on kotikunta. Arviointi tehdään lapsen elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa ja yhteistyössä lapsen arjen kannalta keskeisten toimijoiden kanssa.

Kuva 22. Vastaanottokeskuksesta kuntaan ohjattavien kuntaan vastaanottoon varautuminen ja vastaanotto

5.3 Vastaanottovaiheen ohjaus ja neuvonta kunnassa

Vastaanottovaiheen ohjaus ja neuvonta on erityisesti kuntaan ohjatuille maahanmuuttajille suunnattu prosessi, mutta sitä voidaan hyödyntää ja soveltaa tarpeen mukaan kaikkien maahanmuuttajien kanssa.

Vastaanottovaiheen ohjausta ja neuvontaa voivat olla tuottamassa kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaavan viranomaisen lisäksi muut viranomaistoimijat, hyvinvointialue, kolmannen sektorin toimijat sekä kunnan muut toimialat ja yhteistyökumppanit.

Vastaanottovaiheen ohjauksen tarve on yksilöllinen. Toimintaa ja sen seurantaan pitää sovittaa kunkin maahanmuuttajan ja maahanmuuttajaperheen tarpeen ja valmiuksien mukaisesti. Ohjauksen määrä ja tiheys vaihtelee. Se on mahdollisesti alussa päivittäistä ja harventuu sitten itsenäisen asioinnin valmiuksien kasvaessa. Vastaanottovaiheen ohjaus ja neuvonta päättyy, kun maahanmuuttaja joko rekisteröityy työnhakijaksi tai rekisteröidään maahanmuuttaja-asiakkaaksi kunnan kotoutumispalveluihin ja siirtyy täten kotoutumisen ohjauksen ja neuvonnan piiriin.

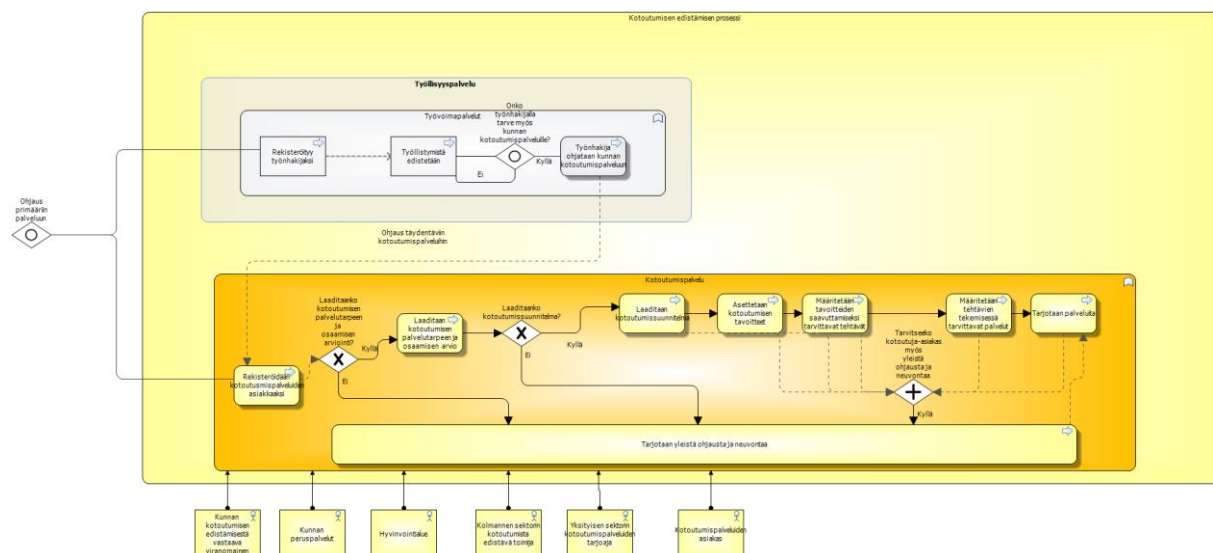
Vastaanottovaiheen ohjaukseen ja neuvontaan voi kuulua erilaisia tehtäviä, tapahtumia ja ohjausta, esim.

- maahanmuuttajan ohjaaminen terveystarkastukseen ja muihin terveyspalveluihin
- alkuinfo- ja teemakohtaiset infotilaisuudet
- asumisessa opastaminen ja asuin- ja elinympäristöön perehdyttäminen
- viranomaisasioinnissa avustaminen, esim. varhaiskasvatus- tai koulupaikan hakeminen.

Vastaanottovaiheen ohjauksen ja neuvonnan sisällöt voivat osittain olla samantyyppisiä kuin sosiaalihuollon palveluissa, joissa tuetaan ja edistetään maahanmuuttajan itsenäistä asiointia ja arjessa toimimista. Jos vastaanottovaiheen ohjauksen ja neuvonnan aikana tunnistetaan tarve sosiaali- ja terveyspalveluille, tulee maahanmuuttaja ohjata myös hyvinvointialueen palveluihin. Vastaanottovaiheen ohjauksen ja neuvonnan aikana kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaava viranomainen ja hyvinvointialue sopivat ja soveltavat yhteen maahanmuuttajalle tarjottavan ohjauksen sisällöt ja aikataulutuksen toimintaansa ohjaavan lainsäädännön mukaisesti.

5.4 Kotoutumisen edistäminen

Kotoutumisen edistämällä tuetaan maahanmuuttajan kotoutumista tarjoamalla erilaisia palveluja ja edistämällä yhteiskunnan vastaanottavuutta. Näitä toimia on kuvattu seuraavassa prosessikaaviossa.

Kuva 23. Kotoutumisen edistämisen prosessi

5.4.1 Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin prosessin suorittaa joko kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaava viranomainen tai työvoimaviranomainen. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi tehdään asiakkaalle vain kerran. Kotoutumislain mukaisen osaamisen ja kotoutumisen arvioinnin ja kotoutumissuunnitelman laatii joko kunta tai työvoimaviranomainen sen mukaan, kummissa asiakkaan ensisijainen asiakkuus on. Hyvinvointialue ei laadi kotoutumislain mukaista palvelutarpeen arviota eikä kotoutumissuunnitelmaa, mutta voi olla mukana tarvittaessa.

Osaamisen ja kotoutumisen arviointi tehdään kuntaan muuton jälkeen. Kunnan on arvioitava maahanmuuttajan osaaminen sekä hänen valmiutensa työllistymiseen, opiskeluun ja muuhun kotoutumiseen. Lisäksi on selvitettävä, mitä (joko kunnan, kolmannen sektorin, vapaan sivistystyön tai yksityisten palveluntarjoajien tuottamia) koulutus- ja kotoutumispalveluita maahanmuuttaja tarvitsee, sekä onko hänellä tarvetta osallistua järjestöjen, yhdistysten tai muiden yhteisöjen toimintaan, joiden kautta hänen kotoutumisensa edistyy. Arvioinnin aikana selvitetään maahanmuuttajan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työllistymisen ja kotoutumisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi tehdään maahanmuuttajaa haastattelemalla. Palvelutarpeiden selvittämiseksi maahanmuuttaja voidaan myös ohjata tarvittaviin asiantuntija-arviointeihin ja tutkimuksiin, kuten suomen tai ruotsin kielitaidon lähtötason arviointiin, luku- ja kirjoitustaidon arviointiin tai osaamisen kartoitukseen. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella voidaan tehdä myös päätös siitä, ettei kotoutumissuunnitelmaa tehdä, jos sen laatiminen on ilmeisen

tarpeetonta. Tarvittaessa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeenarvioinnin tehdään kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyössä. Jos haastattelua ei ole mahdollista tehdä samanaikaisesti, tehdään osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi tietoja vaihtamalla kirjallisesti.

Haastattelun ja tarkentavien toimenpiteiden perusteella osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi kirjataan kunnan kotoutumisen edistämisen asiakastietojärjestelmään niin, että otetaan huomioon tiimin keskinäiset tiedonsaantioikeudet. Tiimin jäsenet hyvinvointialueelta kirjaavat omiin järjestelmiinsä ne tarkemmat tiedot, joita ei voida jakaa kunnan kotoutumisasiantuntijoille.

5.4.2 Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelmaprosessissa sovitaan maahanmuuttajan yksilöllisistä kotoutumisen ja työllistymisen tai yrittäjyyden tavoitteista ja kotoutumista edistävistä palveluista sekä vastataan maahanmuuttajan osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnissa todettuihin kotoutumisen edistämisen palvelutarpeisiin. Kotoutumissuunnitelma laaditaan vain yhdessä palvelussa kerrallaan. Jos asiakas on ilmoittautunut työnhakijaksi, kotoutumissuunnitelma laaditaan ja tarkistetaan työllisyyspalveluissa, eikä kunta tällöin laadi tai tarkista hänelle kotoutumissuunnitelmaa.

Kotoutumissuunnitelman laadintaan osallistuvat maahanmuuttaja ja kunnan kotoutumisasiantuntija tai työllisyyspalveluiden asiantuntija ja tarvittaessa hyvinvointialueen edustaja.

Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan maahanmuuttajan omien tavoitteiden, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin edellyttämässä laajuudessa kotoutumista, työllistymistä tai yrittäjyyttä, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisia valmiuksia edistävistä palveluista, järjestöjen, yhteisöjen tai yhdistysten toimintaan osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen opinnoista sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Kotoutumissuunnitelmaan sisällytettävät kotoutumista edistävät palvelut valitaan, sovitaan, aikataulutetaan, organisoidaan ja toteutetaan yksilöllisesti, kotoutumissuunnitelmaa tarkistetaan ja sen toteutumista seurataan. Kunnan kotoutumista edistävät palvelut löytyvät kunnan laatimasta kotoutumisohjelmasta. Kotoutumissuunnitelman laadintaan ja siinä sovittuihin palveluihin osallistuminen on velvoittavaa, jos maahanmuuttaja saa toimeentulotukea tai työttömyysetuutta.

Kunnan kotoutumispalvelujen asiakkaiden ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Kotoutumissuunnitelmaa on tarkistettava vähintään kuuden kuukauden välein. Kunnan kotoutumisasiantuntija tai työllisyyspalveluiden asiantuntija suorittaa tarkistamisen yhdessä kotoutuja-asiakkaan kanssa. Jos hyvinvointialue on ollut mukana laatimassa kotoutumissuunnitelmaa, myös kotoutumissuunnitelman tarkistuksen suorittaa kunta yhdessä hyvinvointialueen ja kotoutuja-asiakkaan kanssa. Tarkistaminen suoritetaan myös kotoutuja-asiakkaan sitä pyytäessä tai mikäli kotoutuja-asiakkaan elämäntilanteessa tai palvelutarpeessa on tapahtunut olennaisia muutoksia. Tarkistaminen voi myös tarkoittaa sitä, että kotoutumissuunnitelman suorittaminen keskeytyy tai päättyy esimerkiksi työllistymisen seurauksena. Perustellusta syystä enimmäiskesto voidaan pidentää enintään kahdella vuodella, kuitenkin vuosi kerrallaan. Prosessi päättyy kotoutumissuunnitelma-ajan päättyessä tai mikäli kotoutumissuunnitelmalle ei ole enää tarvetta. Työvoimapalvelujen kotoutumisasiakkaiden suunnitelmissa ja tarkistamisessa noudatetaan lakia työvoimapalvelujen järjestämisestä (380/2023).

Kotoutuja-asiakkuus voi siirtyä työvoimaviranomaisen ja kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaavan viranomaisen välillä molempiin suuntiin esim. asiakkaan elämäntilanteen muuttuessa.

Asiakkuuden siirtyessä viranomaisten välillä vastaanottavan viranomaisen tarkistaa suunnitelman perusteenaan olennainen muutos.

5.4.3 Kotoutumisen ohjaus ja neuvonta

Kunta antaa maahanmuuttajille kotoutumisen aikaista ohjausta ja neuvontaa. Kotoutumisen aikainen ohjaus ja neuvonta voi sisältää tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, palvelu- ja koulutusjärjestelmästä, työelämästä sekä maahanmuuttajan oikeuksista ja velvollisuuksista. Ohjaus- ja neuvontapalveluiden kautta maahanmuuttaja voidaan myös ohjata muiden viranomaisten tai kotoutumista edistävien toimijoiden palveluun tai toimintaan.

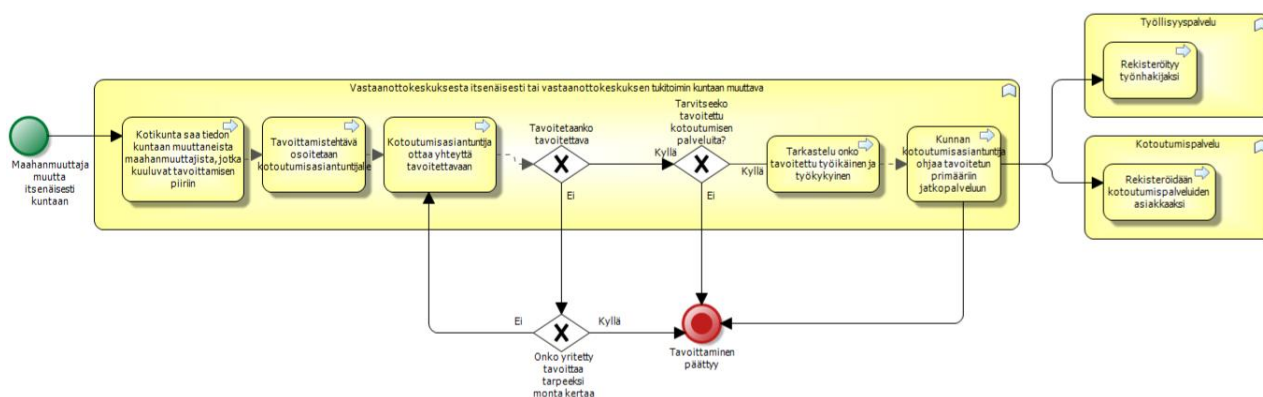
5.4.4 Tavoittaminen

Kunnalla on velvoite tehdä kotoutumislaisissa määritellyille kohderyhmille osaamisen ja kotoutumisen palveluntarpeen arviointi. Jos viranomaisen on tehtävässään saanut tiedon henkilöstä, jolla arvioidaan olevan lakisääteisten kotoutumista edistävien palveluiden tarve ja jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta, on viranomaistahon ohjattava henkilö kotoutumista edistävien palveluiden piiriin. Viranomaisen voi myös henkilön suostumuksella ottaa yhteyttä kunnan kotoutumista edistävistä palveluista vastaavaan viranomaiseen, jotta tämän kotoutumista edistävien palveluiden tarve voidaan arvioida.

Kunnan on nimettävä yhteydenoton vastaanottava taho, otettava sille osoitettu yhteydenotto käsittelyyn viivytyksettä sekä käynnistettävä kotoutumislain 2. luvussa tarkoitetut toimenpiteet tarpeen mukaisesti.

Tavoittamisen kohderyhmiä ovat erityisesti itsenäisesti vastaanottokeskuksesta kuntaan muuttavat, toimeentulotukea muuten kuin tilapäisesti saavat maahanmuuttajat, lapsen kotihoidon tukea saavat maahanmuuttajat, kansainvälistä suojelua saavat sekä ihmiskaupan uhrin, joiden ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta. Velvoitteensa täyttämiseksi kunnan täytyy tavoittaa tähän kohderyhmään kuuluvat, elleivät he jo ole itsenäisesti hakeutuneet kunnan kotoutumisen edistämisen palveluihin. Kohderyhmän tiedot kunta saa Maahanmuuttovirastolta, Digi- ja väestötietovirastolta tai Kelasta etuustietopalvelu Kelmusta (lasten kotihoidon tukea saavat ja muutoin kuin tilapäisesti toimeentulotukea saavat). Muut tiedonsaantioikeutensa mukaiset tiedot kunta voi hankkia tietopyyntömenettelyllä.

Myös toiset viranomaiset voivat ottaa yhteyttä kunnan kotoutumisen edistämiseen vastaavaan viranomaiseen ja ilmoittaa asiakkaasta, jolla on tarve kotoutumista edistävien palveluiden tarpeen arvioimiseksi. Tällaisia asiakkaita ovat muun muassa itsenäisesti tai vastaanottokeskuksen tukitoimin kuntaan muuttavat maahanmuuttajat.

Kuva 24. Tavoittamisen prosessi

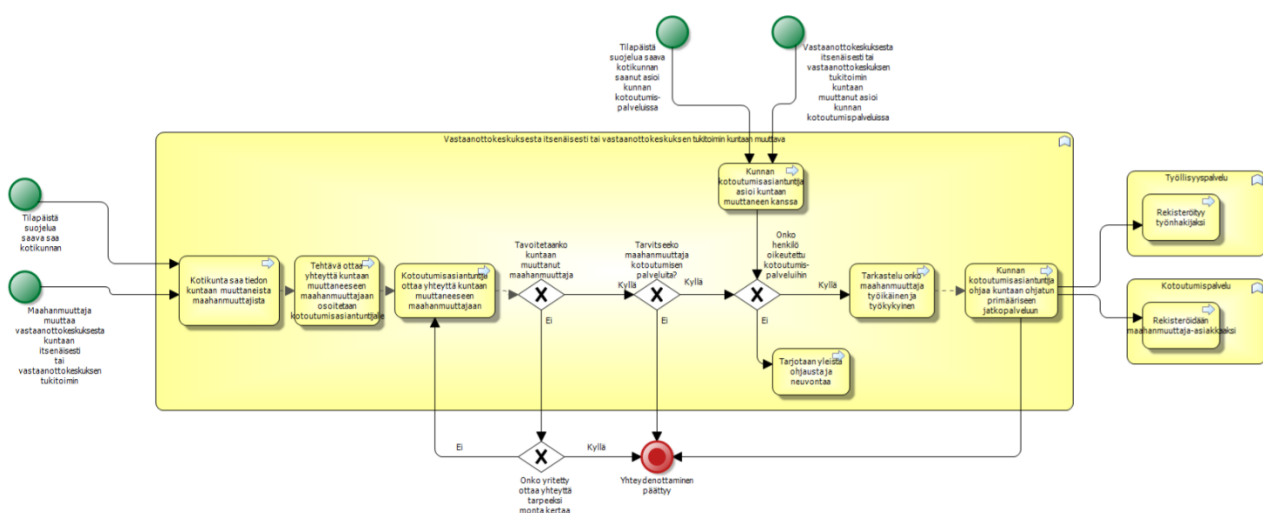
5.4.5 Kuntaan muutto vastaanottokeskuksesta itsenäisesti tai vastaanottokeskuksen tukitoimin

Oleskeluluvan saanut turvapaikanhakija tai tilapäistäsuojelua saava kotikunnan saanut voi muuttaa kuntaan itsenäisesti. Itsenäisellä muutolla tarkoitetaan tilannetta, jossa oleskeluluvan saanut henkilö ei muuta kuntapaikalle. Muutto on itsenäinen esimerkiksi silloin, kun henkilö:

- asuu jo yksityismajoituksessa ja jää nykyiseen asuntoonsa,
- muuttaa ystävien tai sukulaisten luokse,
- tai etsii asunnon itse.

Suurin osa oleskeluluvan saaneista turvapaikanhakijoista muuttaa kuntaan itsenäisesti.

Vastaanottokeskus voi tarvittaessa neuvoa asunnon etsimisessä ja tukea muutossa. Jos vastaanottokeskuksella on tieto henkilön tulevasta asuinpaikasta, se ilmoittaa asiasta kunnalle ja elinvoimakeskukselle, jotta viranomaiset saavat tiedon uudesta kuntalaisesta.

Kuva 25. Vastaanottokeskuksesta itsenäisesti tai vastaanottokeskuksen tukitoimin kuntaan muuttava

5.4.6 Anonyymi asiointi

Yleisneuvontaa kotoutumisasioista on mahdollista saada anonyymisti. Tiedot anonyymista asiointista kirjataan siten, että asioijan henkilöllisyys ei ole pääteltävissä, mutta siinä laajuudessa, jotta kerättyjä tietoja voidaan hyödyntää tiedolla johtamisessa.

5.4.7 Kotoutumisen kokonaisprosessin tukiprosessit

5.4.8 Viestintä

Kunnassa oleville maahanmuuttajille tai tietyille maahanmuuttajaryhmille viestitään ja tiedotetaan esim. kotoutumisen palveluista, osaamisen ja kotoutumisen palvelun tarpeen arvioinnin mahdollisuudesta tai yleisen ohjauksen ja neuvonnan tarjonnasta.

5.4.9 Korvausten haku

Tässä kappaleessa kuvattu korvausten haun prosessi koskee kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 8. luvun 64–65 ja 68 §:ien mukaisten korvausten hakemista. Jotta kunta voi saada näitä korvauksia, sillä täytyy olla sopimus elinvoimakeskuksen kanssa kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä, sekä kunnan on järjestettävä kotoutumishjelma.

Kehittämis- ja hallintokeskus korvaa kunnalle ja hyvinvointialueelle valtion talousarvion rajoissa kotoutumislaisissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset lakisääteisesti. Muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on järjestetty kotoutumishjelma. Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnassa on laadittu kotoutumisen edistämisestä annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2012:74) mukainen kunnan kotouttamishjelma. Korvausten maksatuksen edellytyksenä on lisäksi, että kunta on tehnyt elinvoimakeskuksen kanssa sopimuksen kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä (42§).

5.5 Kotoutumisen edistämisen prosessien välinen vuorovaikutus

Prosessien välisen vuorovaikutuksen kuvaus alkaa siitä, että kuntaan ohjattavalle maahanmuuttajalle on myönnetty kuntapaikka. Prosessien välisen vuorovaikutuksen kuvaus päättyy siihen, kun maahanmuuttajalle mahdollisesti laadittu kotoutumissuunnitelma päättyy tai päätetään.

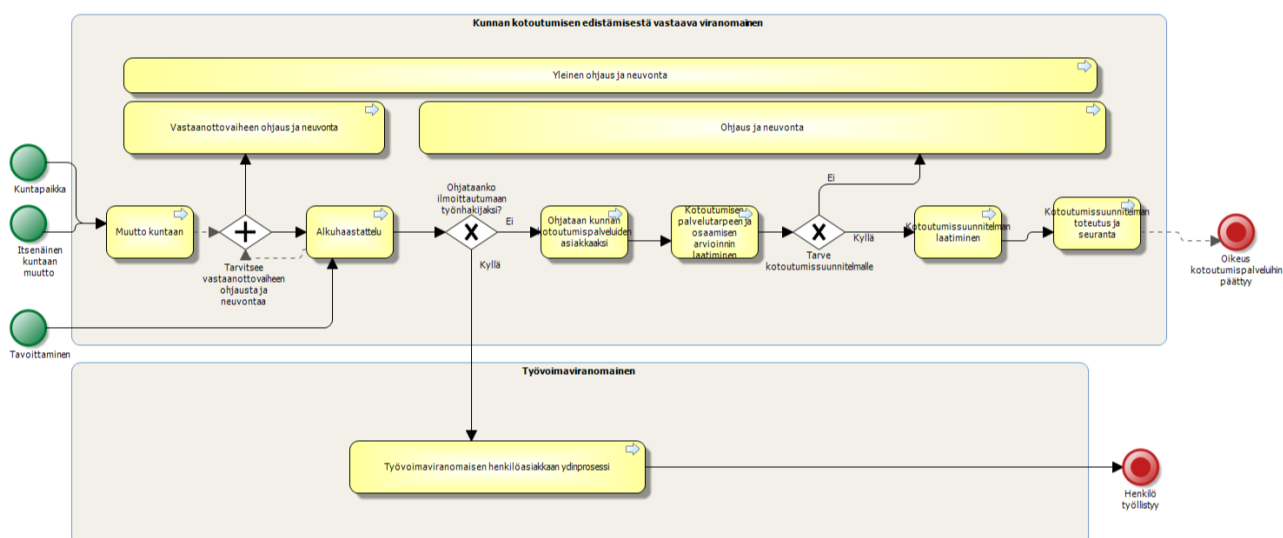
Jos viranomainen on tehtävässään saanut tiedon henkilöstä, jolla arvioidaan olevan lakisääteisten kotoutumista edistävien palveluiden tarve ja jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta, on viranomaistahon ohjattava henkilö kotoutumista edistävien palveluiden piiriin, tai henkilön antaessa suostumuksensa, otettava yhteyttä kunnan kotoutumista edistävistä palveluista vastaavaan viranomaiseen, jotta hänen kotoutumista edistävien palveluiden tarve voidaan arvioida. Kunnan on nimettävä yhteydenoton vastaanottava taho, otettava sille osoitettu yhteydenotto käsittelyyn viivytyksettä sekä käynnistettävä kotoutumislain 2. luvussa tarkoitetut toimenpiteet tarpeen mukaisesti.

Kuntaan muuton jälkeen kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaava viranomainen arvioi, ohjataanko maahanmuuttaja ilmoittautumaan työnhakijaksi työvoimaviranomaisen palveluihin. Lisäksi kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaava viranomainen voi arvioida, onko maahanmuuttajalla tarvetta vastaanottovaiheen ohjaukselle ja neuvonnalle. Muun kuin työnhakijaksi ohjattavan maahanmuuttajan osalta kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaava viranomainen arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin. Kunnan on laadittava osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi maahanmuuttajalle, jonka ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä on kulunut enintään kolme vuotta, jos hän:

- 1) on työtön työnhakija (työvoimaviranomainen vastaa tästä ryhmästä)
- 2) on kotoutumislain 2 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu henkilö
- 3) saa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaista lasten kotihoidon tukea, tai
- 4) pyytää arviointia tai hänestä tehdään Kotoutumislain 9 §:ssä tarkoitettu yhteydenotto ja hänen arvioidaan tarvitsevan osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointia
- 5) saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettua toimeentulotukea
- 6) on 2 §:n 6 momentissa tarkoitettu lapsi tai nuori, tai
- 7) on ihmiskaupan uhri.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella hänelle laaditaan tarvittaessa soveltuva kotoutumissuunnitelma tai ohjataan toisen viranomaisen palveluun tai järjestön tai yhdistyksen toimintaan. Kotoutumissuunnitelman aikana kotoutuja-asiakas osallistuu siinä sovittuihin palveluihin. Ennen kotoutumissuunnitelman päättymistä kotoutuja-asiakkaan kanssa tehdään jatkosuunnitelma sekä annetaan ohjausta. Perustellusta syystä kotoutumissuunnitelma voidaan jättää laatimatta, mikäli sen nähdään olevan ilmeisen tarpeetonta yksilöllisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella.

Kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaavan viranomaisen ja työvoimaviranomaisen kotoutumisen edistämisen prosessit ovat keskenään lähes vastaavat. Riippuen siitä, miten palvelut on kunnassa organisoitu, voi työvoimaviranomainen hoitaa molempia tehtäviä. Jos maahanmuuttaja ilmoittautuu työttömäksi työnhakijaksi, työvoimaviranomainen tekee tarvittavat suunnitelmat ja edistää hänen työllistymistään.

Kuva 26. Kotoutumisen edistämisen prosessien vuorovaikutus

6 Käsitteet

Kotoutumisen käsitteiden ja niiden määritelmien osalta tässä viitearkkitehtuurissa viitataan Kotoutumisen sanaston 2. laitokseen: [Kotoutumisen sanasto: 2. laitos - Valto](#)

Muita hyödynnettyjä sanastoja ovat [Maahanmuuttoviraston sanasto](#) sekä [Työllisyyspalvelujen sanasto](#). Lisäksi on hyödynnetty määritelmiä, jotka on kirjattu lakiin kotoutumisen edistämisestä (681/2023).

(*) merkityt käsitteet ovat sanastoista tuotuja käsitteiden määritelmiä.

Taulukko 5. Kotoutumisen käsitteitä

Käsite	Kuvaus
Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tullut lapsi tai nuori*	Alaikäisenä maahan tullut tai alaikäisenä pakolaiskiintiöpaikan saanut ja maassa ilman huoltajaa oleva lapsi tai nuori, joka on saanut oleskeluluvan kansainvälisen tai tilapäisen suojelun hakemuksen perusteella tai omaisena tai ihmiskaupan uhriksi joutumisen perusteella tai kiintiöpakolaisena.
Asettautuminen*	Maahanmuuttajan asioiden järjestäminen heti maahantulon jälkeen.
Asettautumisen edistäminen*	Toiminta, jolla tuetaan asettautumista.
Hyvät väestösuhteet*	Väestöryhmien väliset suhteet, jotka perustuvat myönteisiin asenteisiin, toimivaan vuorovaikutukseen, turvallisuuden tunteeseen ja osallistumiseen yhteiskunnassa.
Hyvien väestösuhteiden edistäminen*	Toiminta, jolla tuetaan hyvien väestösuhteiden muodostumista ja kehittymistä.
Vastaanottovaiheen ohjaus ja neuvonta	Yksilöllinen ja tarveperusteinen palvelu, jonka avulla tuetaan ja edistetään pääsääntöisesti kuntapaikalle ohjattavien itsenäistä asiointia ja arjessa toimimista.
Kielitaidon päättöttestaus*	Kotoutumiskoulutuksen päätteeksi toteutettava testaus, jossa selvitetään maahanmuuttajan saavuttamaa suomen tai ruotsin kielen osaamisen tasoa.
Kotoutuminen*	Maahanmuuttajan yksilöllinen prosessi, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa ja jonka aikana maahanmuuttajan osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo yhteiskunnassa lisääntyvät.
Kotoutuja-asiakas*	Maahanmuuttaja, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma.
Kotoutumisen edistäminen*	Kotoutumisen tukeminen tarjoamalla tarpeenmukaisia palveluja ja tukemalla maahanmuuttajan mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen sekä edistämällä yhteiskunnan vastaanottavuutta.
Kotoutumista edistävä palvelu*	Palvelu, joka tukee maahanmuuttajan kotoutumista.
Kotoutumisen edistämisen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut*	Erityisesti muiden kuin työnhakijana olevien kotoutuja-asiakkaiden tietojen käsittelyyn tarkoitetut valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut, jotka tukevat kotoutumisen edistämisen toimeenpanoa, kotoutumispalvelujen, työvoimapaalvelujen ja hyvinvointialueiden välistä yhteistyötä sekä kotoutumisen ja sen edistämisen seurantaa.
Kotoutumisen valtakunnallinen tietovaranto*	Valtakunnallinen tietovaranto, johon kotoutuja-asiakkaiden tai muiden maahanmuuttajien asiakastietoja tallennetaan kotoutumispalvelujen ja -tehtävien tuottamista, kehittämistä ja ohjausta varten.

Käsite	Kuvaus
Kotoutumiskoulutus*	Kotoutumispalvelu, jonka tavoitteena on kehittää oppivelvollisuusiän ylittäneen henkilön suomen tai ruotsin kielen taitoa ja muita kotoutumista edistäviä valmiuksia, jotka tukevat henkilön pääsyä opintoihin ja työelämään sekä osallistumista yhteiskunnan toimintaan.
Kotoutumisohjelma*	Kotoutumispalveluista koostuva kunnan palvelukokonaisuus.
Kotoutumisen ohjaus ja neuvonta*	Kotoutumista edistävä palvelu, jossa tarjotaan maahanmuuttajalle tietoa yhteiskunnasta ja työelämästä, hänelle sopivista palveluista sekä hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.
Kotoutumispalvelu, kotoutumisohjelman palvelu*	Kunnan järjestämä lakisääteinen kotoutumista edistävä palvelu.
Kotoutumissuunnitelma*	Yksilöllinen kotoutumisen edistämiseksi laadittava suunnitelma, jossa kunta tai kunnan työvoimaviranomainen sopii yhdessä maahanmuuttajan kanssa hänelle sopivista kotoutumisen ja työllistymisen tavoitteista, palveluista ja palveluihin osallistumisesta. Hyvinvointialue osallistuu suunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen, jos maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää kunnan ja hyvinvointialueiden palveluiden yhteensovittamista.
Kuntaan ohjaaminen*	Menettely, jossa elinvoimakeskus ohjaa kuntapaikalle kiintiöpakolaisen, kansainvälisen suojelun hakemuksen perusteella oleskeluluvan saaneen, kotikunnan saaneen tilapäistä suojelua saavan, humanitaarisin perustein Suomeen vastaanotetun henkilön, ihmiskaupan uhrin tai edellä mainittujen henkilöiden perheenjäsenen tai jossa henkilö muuttaa vastaanottokeskuksesta kuntaan vastaanottokeskuksen tukitoimia hyödyntäen tai itsenäisesti.
Kuntapaikalle ohjattava henkilö	Kiintiöpakolainen, tilapäistä suojelua saava henkilö, turvapaikanhakija sekä edellä mainittujen henkilöiden perheenjäsen, jolle joko Maahanmuuttoviraston tai vastaanottokeskuksen aloitteesta haetaan kuntapaikkaa.
Kuntapaikalle ohjattu henkilö	Kiintiöpakolainen, tilapäistä suojelua saava henkilö, turvapaikanhakija sekä edellä mainittujen henkilöiden perheenjäsen, jolle jokin kunta on myöntänyt kuntapaikan.
Kuntapaikka*	Elinvoimakeskuksen ja kunnan välisen sopimuksen perusteella henkilölle tarjottava paikka, johon ohjattavalle henkilölle kunta järjestää asunnon. Alaikäisten ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten kohdalla asumisen järjestää hyvinvointialue. Molemmissa edellä mainituissa tapauksissa kunta koordinoi vastaanottoon liittyvää yhteistyötä, tarjoaa neuvontaa ja tarvittaessa ohjaa muiden viranomaisten palveluihin.
Maahanmuuttaja*	Ulkomailla syntynyt henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, mutta asuu Suomessa ja on saanut oleskeluoikeuden.
Maahanmuuttaja-asiakas	Ulkomailla syntynyt henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, mutta asuu Suomessa ja on saanut oleskeluoikeuden. Henkilö on hakeutunut kunnan kotoutumispalveluihin ja/tai ohjaus- ja neuvontapalveluun ja hänen asiakkuutensa on rekisteröity.
Perustietoaaineisto*	Maahanmuuttajille suunnattu tietoaaineisto, joka sisältää keskeisiä asioita suomalaisesta yhteiskunnasta.
Yleinen ohjaus ja neuvonta	Kaikille maahanmuuttajille tarkoitettu palvelu, jossa annetaan ohjausta ja neuvontaa riippumatta maahanmuuttajan maahantulon syystä tai maassaolon kestosta. Yleisen ohjauksen ja neuvonnan palvelussa voi asioida anonyymisti.

Käsite	Kuvaus
Monikielinen yhteiskuntaorientaatio*	Ensisijaisesti äskettäin maahan tulleelle kotoutuja-asiakkaalle tarkoitettu, hänen äidinkielellään tai muulla hyvin osaamallaan kielellä järjestetty kotoutumispalvelu, jonka tavoitteena on vahvistaa kotoutuja-asiakkaan ymmärrystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja arjen kansalaistaidoista sekä omista oikeuksista ja velvollisuuksista.
Kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arviointi* Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi *	Kotoutumispalvelu, jonka avulla kunta tai kunnan työvoimaviranomainen selvittää yhdessä maahanmuuttajan kanssa tämän osaamisen, työllistymis- ja kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja kotoutumista edistävien palvelujen tarpeet.
Pakolainen*	Kansalaisuusvaltionsa tai entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella oleskeleva henkilö, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa kansalaisuusvaltiossaan tai entisessä pysyvässä asuinmaassaan vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi ja jolle on vainon perusteella myönnetty pakolaisasema.
Kiintiöpakolainen*	YK:n pakolaisjärjestön tunnistama pakolainen, joka siirretään maasta, josta hän on hakenut suojelua, kolmanteen maahan, joka on myöntänyt hänelle oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella.
Tavoittaminen	Kotoutumislain piiriin kuuluvien maahanmuuttajien tavoittaminen, jotka kunnan tulee tavoittaa. Tavoittamisen kohderyhmänä ovat mm. itsenäisesti vastaanottokeskuksesta kuntaan muuttavat, toimeentulotukea muutoin kuin tilapäisesti saavat maahanmuuttajat sekä kotihoidontukea saavat maahanmuuttajat.
Yhteiskunnan vastaanottavuus*	Yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja hyvien väestösuhteiden tosiasiallinen toteutuminen yhteiskunnassa*
Yhteiskunnan vastaanottavuuden edistäminen*	Toiminta, jolla kehitetään yhteiskunnallisia rakenteita ja vuorovaikutusta yhteiskunnan vastaanottavuuden lisäämiseksi.
Valtion korvaus*	Valtion kunnalle, hyvinvointialueelle tai muulle toimijalle lain perusteella maksama korvaus kuntien, hyvinvointialueiden tai muiden toimijoiden tiettyjen palvelujen järjestämisestä.
Laskennallinen korvaus*	Laskennallinen valtion korvaus, jolla korvataan kunnille ja hyvinvointialueille kiintiöpakolaisten, kansainvälisen suojelun hakemuksen perusteella oleskeluluvan saaneiden, kotikunnan saaneiden tilapäistä suojelua saavien, humanitaarisin perustein Suomeen vastaanotettujen henkilöiden, ihmiskaupan uhrien sekä edellä mainittujen henkilöiden perheenjäsenten palveluista aiheutuneita kustannuksia.
Valtion korvaus erityiskustannuksista*	Toteutuneisiin kustannuksiin perustuva valtion korvaus, jota KEHA-keskus maksaa elinvoimakeskukseen päätökseen ja hakemuksessa ilmoitettuihin kustannuksiin perustuen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen erityisen tuen kustannuksista ja tietyistä huomattavista sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista.
Valtionosuus*	Valtion muulle kuin Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla lain perusteella maksama osuus kunnan tiettyjen palvelujen laskennallisista kustannuksista.

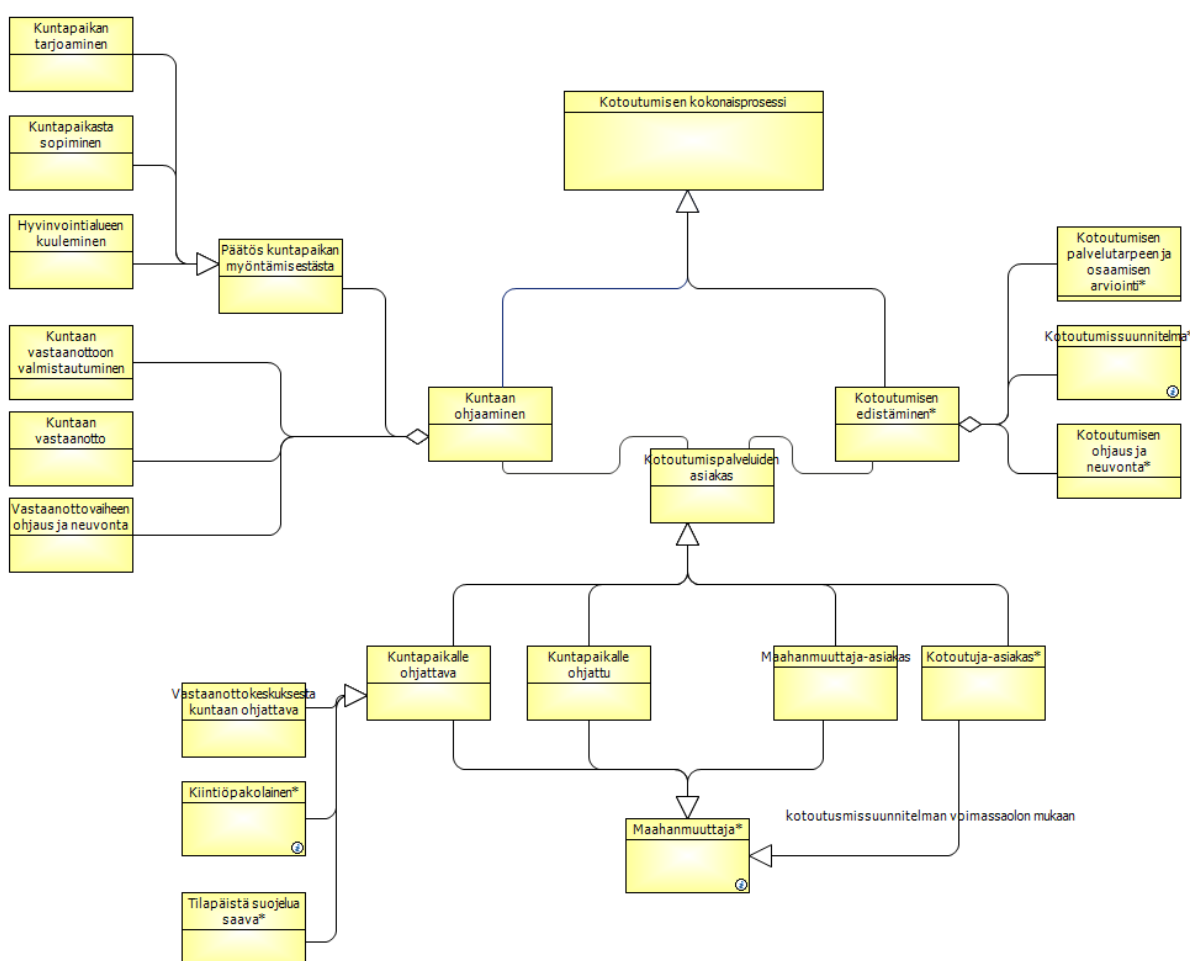
6.1 Käsittemallit

6.1.1 Kotoutumisen kokonaisprosessin käsittemalli

Kotoutumisen kokonaisprosessi koostuu kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Kuntaan ohjaaminen muodostuu kuntapaikan tarjoamisesta, kuntaan vastaanottoon valmistautumisesta, kuntaan vastaanottoon ja vastaanottovaiheen ohjauksesta ja neuvonnasta. Kotoutumisen edistäminen muodostuu osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnista, kotoutumissuunnitelman laatimisesta ja seurannasta sekä ohjauksesta ja neuvonnasta.

Kokonaisprosessissa osallisena olevien asiakkaiden asiakasrooli voi olla joko kuntaan ohjattava, kuntaan ohjattu, maahanmuuttaja-asiakas tai kotoutuja-asiakas. Kun kuntaan ohjattava saa kuntapaikan, tulee hänestä kuntaan ohjattu.

Kuntapaikalle ohjattu voidaan kuntaan saapumisen jälkeen ohjata joko työvoimapalveluiden asiakkaaksi ja/tai kunnan kotoutumispalveluiden asiakkaaksi. Jos kuntaan ohjattu ohjataan kunnan kotoutumispalveluiden asiakkaaksi, muuttuu hänen asiakasroolinsa maahanmuuttaja-asiakkaaksi. Jos maahanmuuttaja-asiakkaalle laaditaan kotoutumissuunnitelma, vaihtuu hänen asiakasroolinsa kotoutuja-asiakkaaksi.

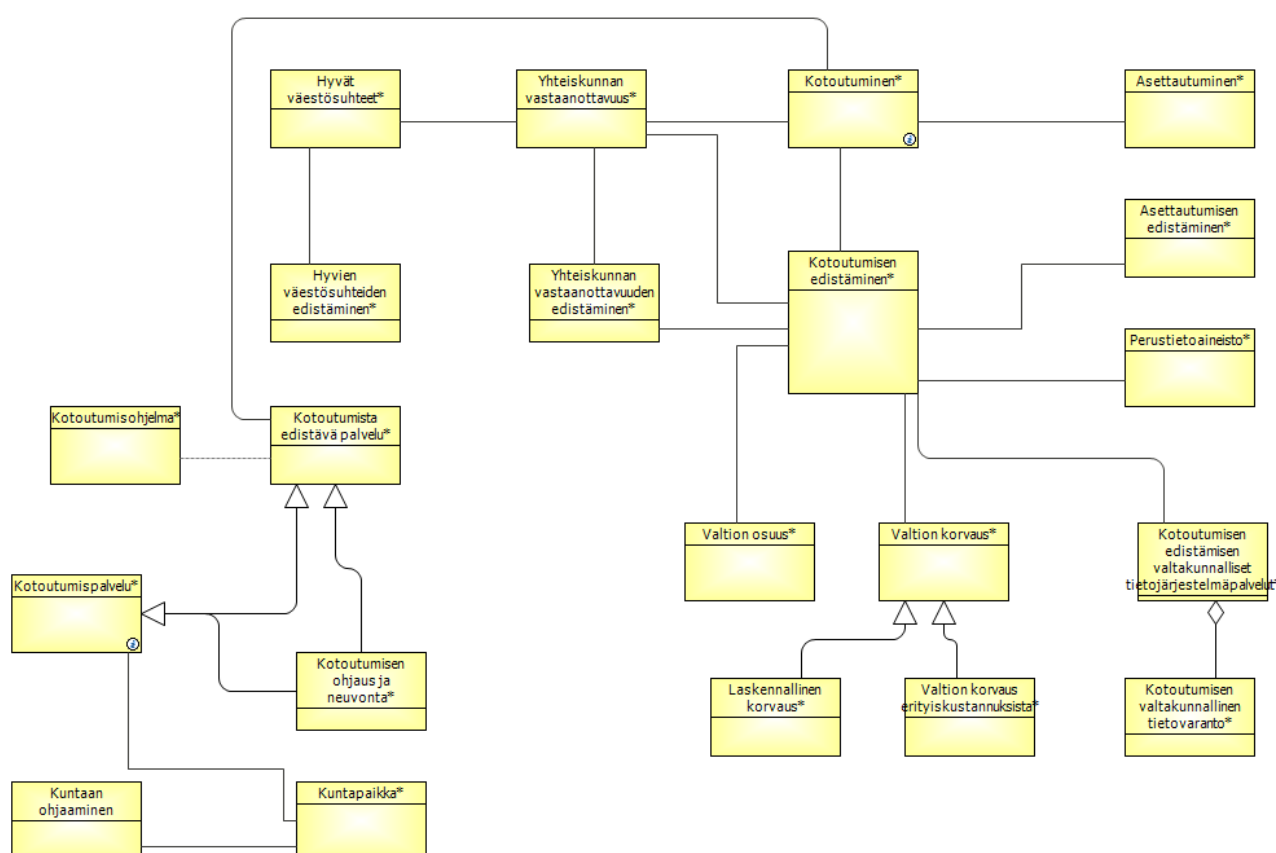

Kuva 27. Kotoutumisen kokonaisprosessin ylätason käsittemalli

6.1.2 Kotoutumisen edistämisen käsitelmä

Kotoutumisen edistäminen on keskeinen osa yhteiskunnan yhdenvertaisuutta ja sosiaalista kestävyyttä. Se tarkoittaa toimenpiteitä, joilla tuetaan maahanmuuttajien mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan täysivaltaisina jäseninä. Kotoutumisen edistämällä tuetaan maahanmuuttajan kotoutumista tarjoamalla erilaisia palveluja ja edistämällä yhteiskunnan vastaanottavuutta.

Kotoutumisen edistämisen tavoitteena on varmistaa, että jokaisella maahanmuuttajalla on riittävät valmiudet ja resurssit elää itsenäisesti ja osallistua yhteiskuntaan. Maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä eri hallinnonalojen ja -tasojen välillä niin valtakunnallisella, alueellisella kuin paikallisellakin tasolla. Maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen osallistuu sekä julkisen sektorin että kansalaisyhteiskunnan toimijoita.

Kuva 28. Kotoutumisen edistämisen käsitelmä

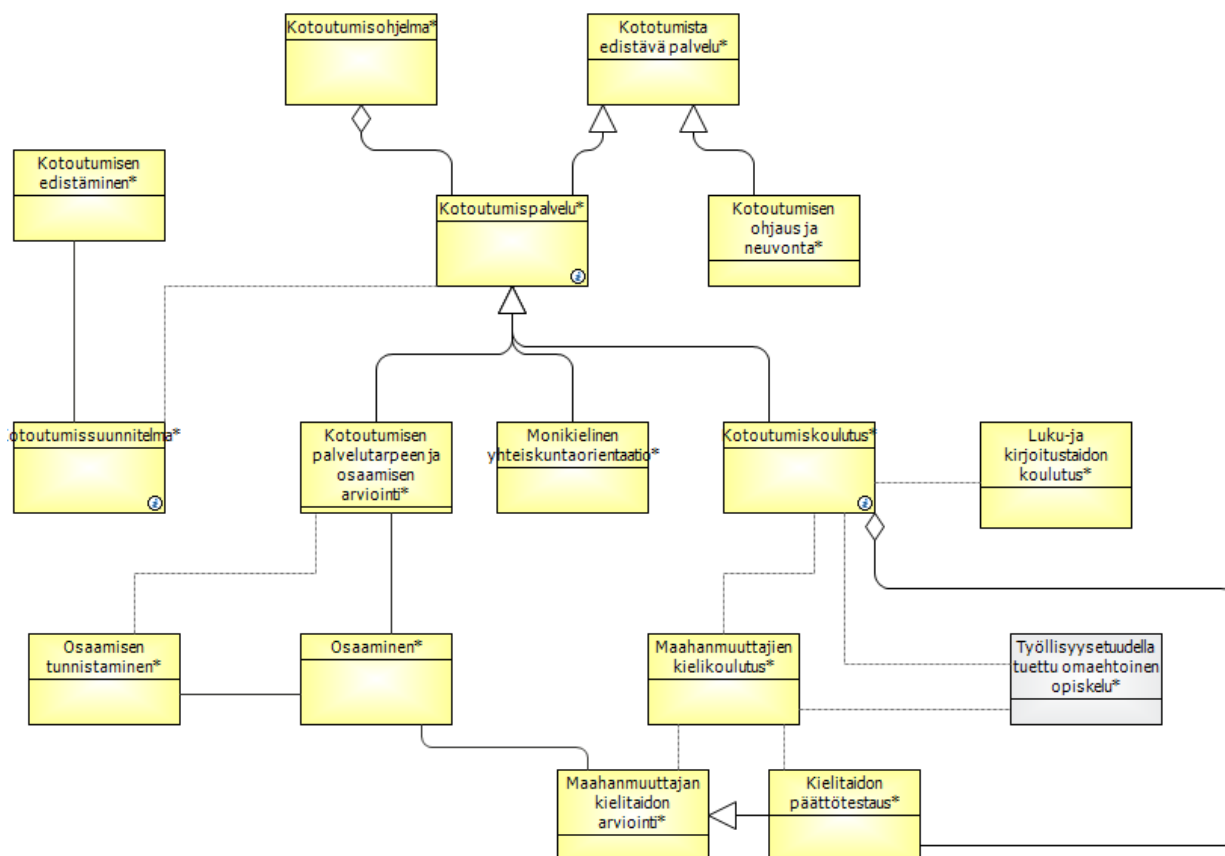
6.1.3 Kotoutumisen edistämisen palveluiden käsitelmä

Kotoutumisen edistämisen palvelut muodostavat kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan kotoutumista ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Palvelut voivat olla erityisesti kotoutumista varten kehitettyjä tai yleisen palvelujärjestelmän ja kolmannen sektorin tarjoamia. Ne kattavat sekä alkuvaiheen tuen että pidempiaikaiset toimenpiteet, jotka vahvistavat kielitaitoa, työelämävalmiuksia ja arjen kansalaistaitoja.

Keskeisiä palveluja ovat:

- Kotoutumisen ohjaus ja neuvonta: Tarjoaa tietoa yhteiskunnasta, työelämästä, palveluista sekä oikeuksista ja velvollisuuksista. Kunta vastaa yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta, mutta velvollisuus koskee kaikkia viranomaisia.
- Kotoutumispalvelut: lakisääteiset kunnan järjestämät palvelut, kuten osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelma, monikielinen yhteiskuntaorientaatio ja kotoutumiskoulutus.
- Kotoutumiskoulutus ja kielikoulutus: Suomen tai ruotsin kielen opetus ja työelämävalmiuksien kehittäminen. Tavoitteena on toimiva peruskielitaito ja valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään.
- Luku- ja kirjoitustaidon koulutus: luku- ja kirjoitustaidon kehittymiseen tähtäävä koulutus, joka on tarkoitettu maahanmuuttajille, joiden oppivelvollisuus on päättynyt.
- Osaamisen tunnistaminen ja arviointi: selvitetään maahanmuuttajan koulutus, työhistoria ja valmiudet suhteessa kotoutumisen ja työllistymisen tavoitteisiin.
- Kotoutumisohjelma: kunnan palvelukokonaisuus, joka kokoaa kotoutumispalvelut ja muut tukipalvelut näkyväksi kokonaisuudeksi.

Palvelujen tavoitteena on edistää kielitaitoa, työllistymistä, hyvinvointia ja osallisuutta. Ne toteutetaan yhteistyössä kuntien, viranomaisten, hyvinvointialueiden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Kotoutumisen edistäminen nähdään kaksisuuntaisena prosessina, jossa sekä maahanmuuttajan aktiivinen osallistuminen että yhteiskunnan vastaanottavuus ovat keskeisiä.

Kuva 29. Maahanmuuttajan kotoutumisen edistämisen palveluiden käsitelmä

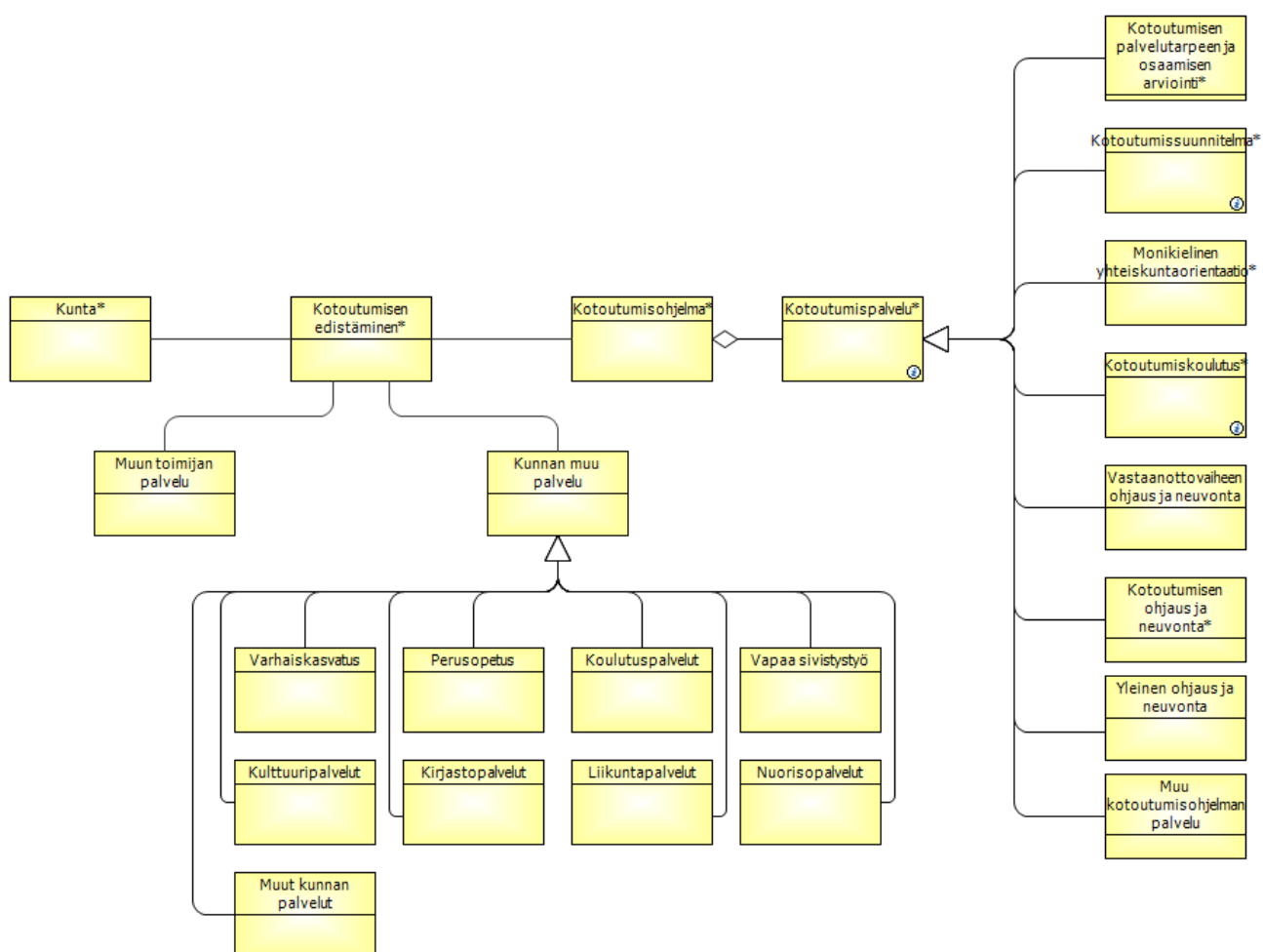
6.1.4 Kotoutumisen edistämisen palveluiden käsitemalli kunnassa

Kotoutumisen edistämisen palvelut koostuvat erilaisista toimenpiteistä ja palveluista, jotka tukevat maahanmuuttajan kotoutumista kunnassa. Osa palveluista on kohdennettu suoraan maahanmuuttajille, kuten kuntaan muuton tukeminen, tavoittaminen ja kotoutumishjelmaan sisältyvät palvelut. Lisäksi kunta järjestää yleisiä palveluja, kuten varhaiskasvatusta, perusopetusta ja nuorisopalveluja, joiden toteutuksessa huomioidaan maahanmuuttajien tarpeet. Myös kolmas sektori, yhteisöt ja järjestöt tarjoavat toimintaa ja palveluja, jotka tukevat kotoutumista.

Osana kotoutumishjelmaa maahanmuuttajille tarjotaan ohjausta ja neuvontaa, joka voi vaihdella palvelutarpeen mukaan. Ohjaus voi sisältää kotoutumisen aikaista neuvontaa, yleistä ohjausta, palveluohjausta sekä vastaanottovaiheen neuvontaa.

Maahanmuuttaja-asiakkaalle laaditaan osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, johon hän osallistuu. Arvioinnissa selvitetään maahanmuuttajan osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja kotoutumisvalmiudet sekä koulutuksen ja muiden palvelujen tarpeet. Lisäksi kartoitetaan tavoitteet, toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työ- ja toimintakyky sekä muut kotoutumiseen vaikuttavat tekijät. Tarvittaessa maahanmuuttaja ohjataan asiantuntija-arviointeihin ja tutkimuksiin. Arviointi on käynnistettävä viipymättä, kun kunta saa tiedon henkilöstä.

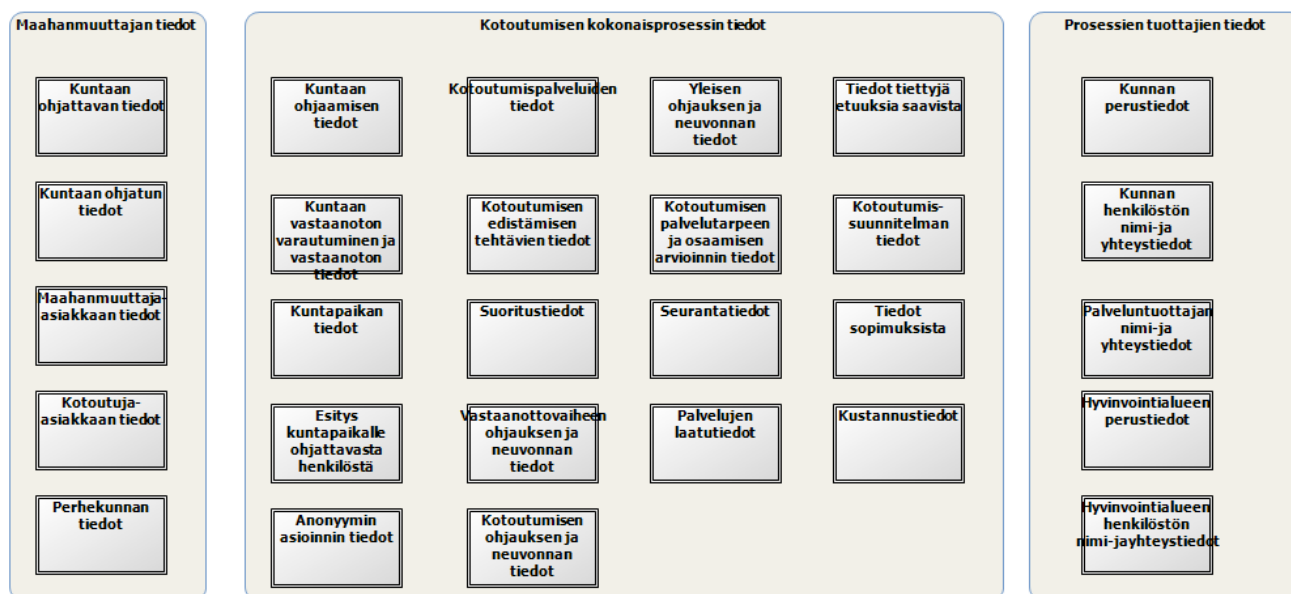
Arvioinnin perusteella päätetään, laaditaanko kotoutumissuunnitelma. Jos palvelutarve edellyttää suunnitelmaa, kunnan on laadittava se viipymättä arvioinnin jälkeen. Suunnitelmaan kirjataan maahanmuuttajan yksilölliset kotoutumisen ja työllistymisen tai yrittäjyyden tavoitteet sekä palvelut, joihin hän osallistuu. Kotoutumispalveluja voivat olla esimerkiksi monikielinen yhteiskuntaorientaatio tai kotoutumiskoulutus, johon sisältyy kielitaidon päättötestaus. Suunnitelmaan voidaan sisällyttää kunnan kotoutumishjelman palveluja sekä muita kotoutumista edistäviä palveluja.

Kuva 30. Kotoutumisen edistämiseen kunnassa liittyvien palveluiden käsitelmä

7 Kotoutumisen päätietoryhmät

Tietoryhmät on jaettu maahanmuuttajaan liittyviin tietoihin, palvelun tai prosessien tuottajien tietoihin sekä kotoutumisen edistämisen toimenpiteistä syntyviin tietoihin. Viitearkkitehtuurissa ei kuvata alemman tason tietoryhmiä tai tietoelementtejä.

Kuva 31. Kotoutumisen päätietoryhmät

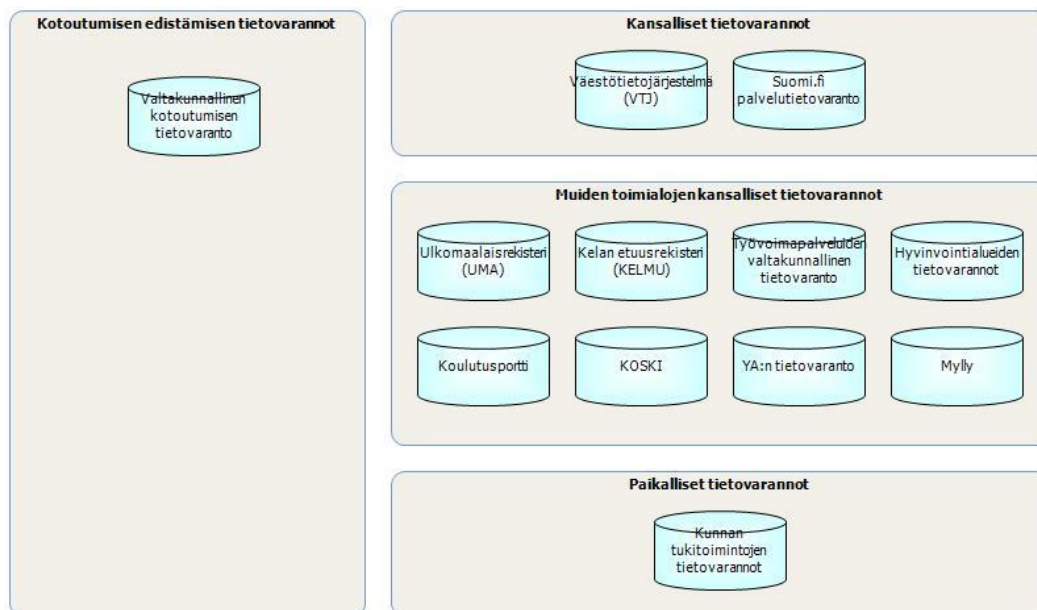
Taulukko 6. Kotoutumisen päätietoryhmät

Tietoryhmä	Kuvaus
Kuntaan ohjattavan ja kuntaan ohjatun henkilön tiedot	Sisältää tietoja maahanmuuttajasta. Tietoja ovat maahanmuuttajan perustiedot, jotka sisältävät mm. nimi- ja osoitetietoja, oleskelulupaan liittyviä tietoja, terveystietoja, osaamisen, koulutuksen, työkokemuksen, tavoitteet, muita taustatietoja sekä tietoa elämäntilanteesta. Terveystietoihin voidaan kirjata sellaiset tiedot ja arviot terveydentilasta sekä työ- ja toimintakyvystä, joilla on vaikutusta henkilön kotoutumiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle.
Maahanmuuttaja-asiakkaan tiedot	Sisältää tietoja maahanmuuttajasta. Tietoja ovat maahanmuuttajan perustiedot, jotka sisältävät mm. nimi ja osoitetietoja, oleskelulupaan liittyviä tietoja, terveystietoja, osaamisen, koulutuksen, työkokemuksen, tavoitteet, muita taustatietoja sekä tietoa elämäntilanteesta. Terveystietoihin voidaan kirjata sellaiset tiedot ja arviot terveydentilasta sekä työ- ja toimintakyvystä, joilla on vaikutusta henkilön kotoutumiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle.

Tietoryhmä	Kuvaus
Kotoutuja-asiakkaan tiedot	Sisältää tietoja maahanmuuttajasta, jolla on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma. Näitä tietoja ovat: - kotoutujan perustiedot, jotka sisältävät mm. nimi- ja osoitetiedot - tiedot oleskeluluvasta - terveystiedot - tiedot osaamisesta, koulutuksesta ja työkokemuksesta - tiedot elämäntilanteesta - kotoutumisen edistämisen tavoitteet - muut taustatiedot. Terveystietoihin voidaan kirjata sellaiset tiedot ja arviot terveydentilasta sekä työ- ja toimintakyvystä, joilla on vaikutusta henkilön kotoutumiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle.
Perhekunnan tiedot	Kokoa yhteen perhekuntaan kuuluvat kuntaan ohjattavat henkilöt.
Kuntaan ohjaamisen tiedot	Kuntaan ohjaamisen prosessin aikaiset tiedot
Kuntaan vastaanoton varautuminen ja vastaanoton tiedot	Kuntaan vastaanoton valmistautumisen ja vastaanoton prosessin tiedot
Kuntapaikan tiedot	Tiedot myönnettyistä kuntapaikoista
Kotoutumispalveluiden tiedot	Kotoutumishjelmaan kuuluvien kotoutumista edistävien palveluiden tiedot
Kotoutumisen ohjaus ja neuvonta	Kotoutumisen ohjaus- ja neuvontatilanteen tai asiakaskäynnin tiedot
Etuustiedot	Tietoja maahanmuuttajien saamista etuuksista, etuushakemuksista ja niiden käsittelyn vaiheista.
Kotoutumista edistävien tehtävien tiedot	Maahanmuuttajaan kohdistuvien tapahtumien ja tehtävien sisältämät tiedot, jotka syntyvät asioinnin tai palveluiden tuottamisen yhteydessä. Tehtäviä voidaan asettaa yhdelle tai useammalle toimijalle.
Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi	Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi sisältää seuraavat tiedot: - maahanmuuttajan perustiedot - tiedot osaamisesta - valmiudet osallistua työllistymis-, opiskelu- ja muihin kotoutumisvalmiuksia edistäviin palveluihin - koulutuksen ja muiden kunnan tai yksityisen sektorin kotoutumispalveluiden tarjoajan kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet - järjestön, yhdistyksen tai yhteisön toimintaan osallistumisen tarpeet.
Kotoutumissuunnitelma	Kotoutumissuunnitelma sisältää maahanmuuttajan perustiedot, elämäntilanteen, tavoitteet, kotoutumispalvelut ja niihin kohdistuvien tehtävien tiedot.
Suoritustiedot	Palveluiden suorituksista syntyvät tiedot, esim. kotoutumiskoulutuksen suorituspäivämäärä ja muut tarvittavat tiedot.
Seurantatiedot	Seurantatietoa kootaan palveluiden toteutumisesta sekä maahanmuuttajan että kunnan näkökulmasta. Seurantatietojen avulla voidaan arvioida palveluiden tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.
Tiedot sopimuksista	Tiedot sopimukset eri palveluntuottajien kanssa, esimerkiksi tulkkauspalvelut tai vastaanoton valmistautumisen aikana olevan asunnon vuokrasopimus.
Kustannustiedot	Korvausten haussa tarvittavien tietojen kirjaus- ja tiliöintitiedot palvelu- tai tavarahankinnasta

Tietoryhmä	Kuvaus
Anonyymien asiointitiedot	Tiedot anonyymien asiointien kirjauksista
Kunnan perustiedot	Perustiedot kunnista
Hyvinvointialueen perustiedot	Perustiedot hyvinvointialueista
Kunnan henkilöstön nimi- ja yhteystiedot	Kunnan kotoutumispalveluiden toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön nimi- ja yhteystiedot
Hyvinvointialueen henkilöstön nimi- ja yhteystiedot	Kunnan kotoutumispalveluiden toteuttamiseen osallistuvan hyvinvointialueen henkilöstön nimi- ja yhteystiedot.

8 Loogiset tietovarannot

Kuva 32. Kotoutumisessa hyödynnettävät loogiset tietovarannot

Taulukko 7. Kotoutumisessa hyödynnettävät loogiset tietovarannot

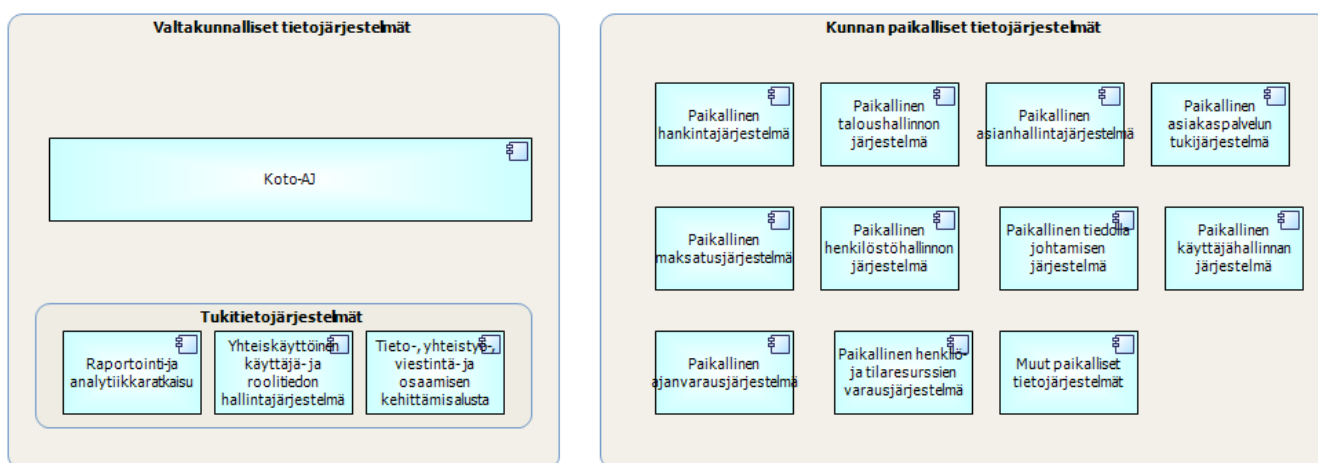
Looginen tietovaranto	Kuvaus
Valtakunnallinen kotoutumisen tietovaranto	Valtakunnallinen kotoutumisen tietovaranto sisältää kotoutumisen edistämisen asiakastiedon, palvelutarpeen arvioinnit, kotoutumissuunnitelmat ja muut kotoutumista edistävät toimenpiteet, jotka kunta tuottaa. Tietovarannosta löytyy tarvittavat tietoaineistot kotoutumisen edistämisen raportoinnin ja tilastoinnin tekemiseksi.
Väestötietojärjestelmä (VTJ)	Väestötietojärjestelmä on valtakunnallinen rekisteri, josta löytyvät ajantasaiset henkilötiedot Suomen kansalaisista ja Suomessa vakinaisesti tai tilapäisesti asuvista ulkomaalaisista henkilöistä.
Suomi.fi-palvelutietovaranto	Suomi.fi-palvelutietovaranto (PTV) on keskitetty tietovaranto, johon organisaatiot tuottavat yhdenmukaisesti tiedot tarjoamistaan palveluista ja niiden asiointikanavista.
Ulkomaalaisrekisteri (UMA)	Ulkomaalaisrekisteri on henkilörekisteri, jota ylläpidetään ja käytetään seuraaviin tarkoituksiin: - ulkomaalaisten maahantuloa ja maastalähtöä sekä oleskelua koskevien asioiden käsittelyyn - päätöksentekoon ja valvontaan - valtion turvallisuuden suojaamiseksi - turvallisuus selvityksistä annetussa laissa tarkoitetun perusmuotoisen turvallisuus selvityksen ja laajan turvallisuus selvityksen tekemiseksi - Suomen kansalaisuuden saamista, säilyttämistä ja menettämistä sekä kansalaisuusaseman määrittämistä koskevien asioiden käsittelyyn ja päätöksentekoon.

Looginen tietovaranto	Kuvaus
Kelan etuusrekisteri (Kelmu)	Kelan etuusrekisteri (Kelmu) sisältää etuuden saajaa koskevia yleistietoja, etuustietoja, asiakaspalvelu- ja etuuden käsittelytietoja sekä tilastotietoja.
Työvoimapalveluiden valtakunnallinen tietovaranto	Työvoimapalvelujen valtakunnallinen tietovaranto pitää sisällään seuraavat tietovarannot: Henkilöasiakastietovaranto, organisaatietietovaranto, työllisyyspalveluvaranto.
Hyvinvointialueiden tietovarannot	Hyvinvointialueilla on omia, eri tavoin toteutettuja asiakas- ja potilastietovarantojaan. Kotoutumispalveluiden asiakas voi olla samanaikaisesti myös sote-palveluiden asiakas.
Koulutusportti	Koulutusportti sisältää osan kotoutuja-asiakkaille tarjotuista kieli- ja kotoutumiskoulutuksista. Koulutusten lisäksi järjestelmästä löytyy maahanmuuttajien perustiedot sekä koulutuksiin hakeutumisen, paikan varaamisen ja koulutuksen suoritustiedot.
Koski-tietovaranto	Koski sisältää määritetyt tiedot kunkin oppijan koulutuksesta yksittäisestä opintasuorituksesta suoritettuihin tutkintoihin asti. Se sisältää myös tiedot opinto-oikeuksista, suoritettujen tutkintojen keskeisistä sisällöistä ja osaamisvaatimuksista.
Yleisen asiointijärjestelmän (YA) tietovaranto	YA:n tietovaranto pitää sisällään tietoa korvaushakemuksista ja niihin liittyvistä yritys- ja henkilötiedoista. Asioinnista syntyy hakemuksen lisäksi täydennys- ja lisätietopyyntöjä sekä päätös.
Kunnan tukitoimintojen tietovarannot	Kunnan tukitoimintojen tietovarannot, jotka sisältävät tietoa, jota tarvitaan palveluiden toteuttamisessa tai seuraamisessa, esim. talous- tai henkilöstötietoa.

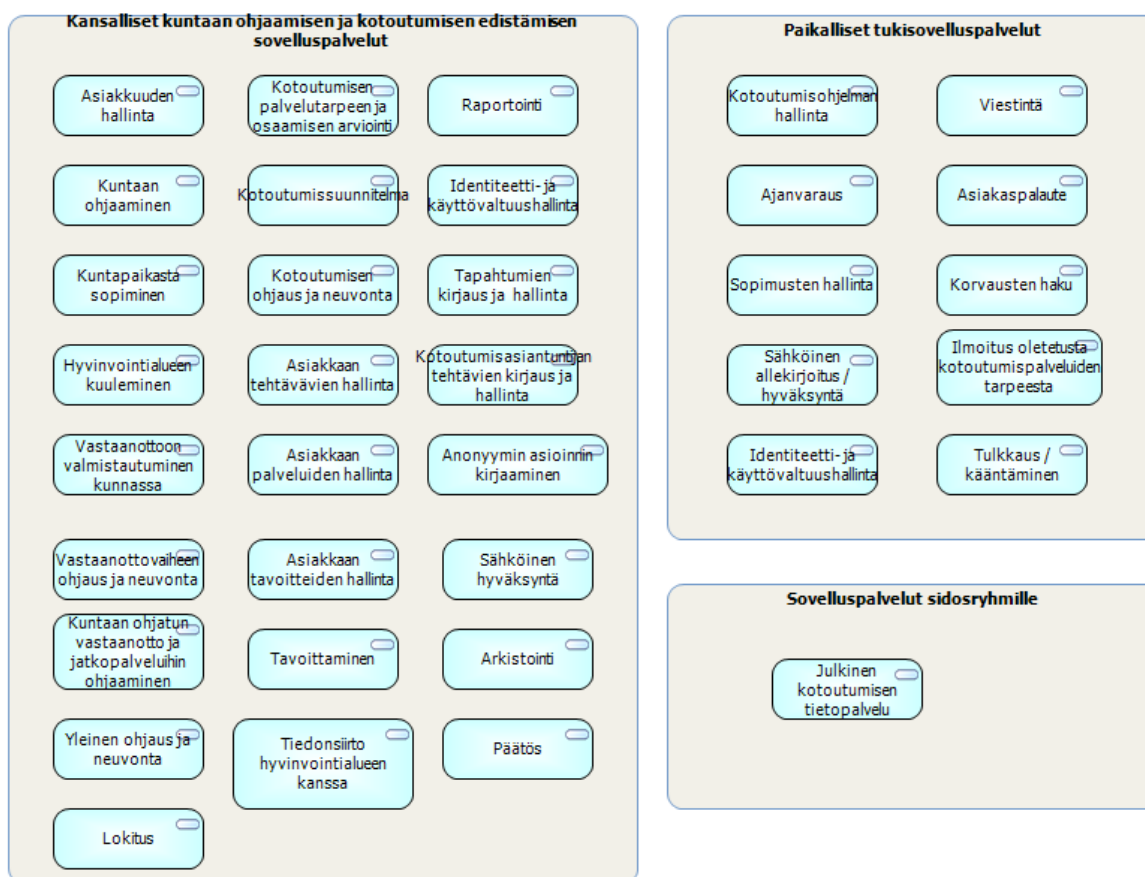
9 Tietojärjestelmäarkkitehtuuri

9.1 Tietojärjestelmäpalvelut

Kotoutumisen asiakastietojärjestelmä (Koto-AJ) on valtakunnallinen, kunnille tarkoitettu tietojärjestelmä, jonka kunta on voinut ottaa käyttöön 27.1.2025 lähtien. Asiakastietojärjestelmää jatkokehitetään Koto-digi2-hankkeessa vuosina 2025–2026. Kuntien käyttövelvoite järjestelmään alkaa 1.1.2027. Asiakastietojärjestelmän sovelluspalveluiden avulla tuetaan kotoutumisen kokonaisprosessin asiakastyötä, parannetaan tiedonvaihtoa kotoutumisen toimijoiden välillä ja tuotetaan tietoa kotoutumisen tiedolla johtamista varten kunnallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla. Tässä viitearkkitehtuurissa on tunnistettu siinä tarvittavia hyödyllisiä tietojärjestelmiä ja sovelluspalveluita.

Kuva 33. Kotoutumisen kokonaisprosessin kansalliset ja paikalliset tietojärjestelmät

Kuva 34. Kotoutumisen kokonaisprosessin sovelluspalvelut

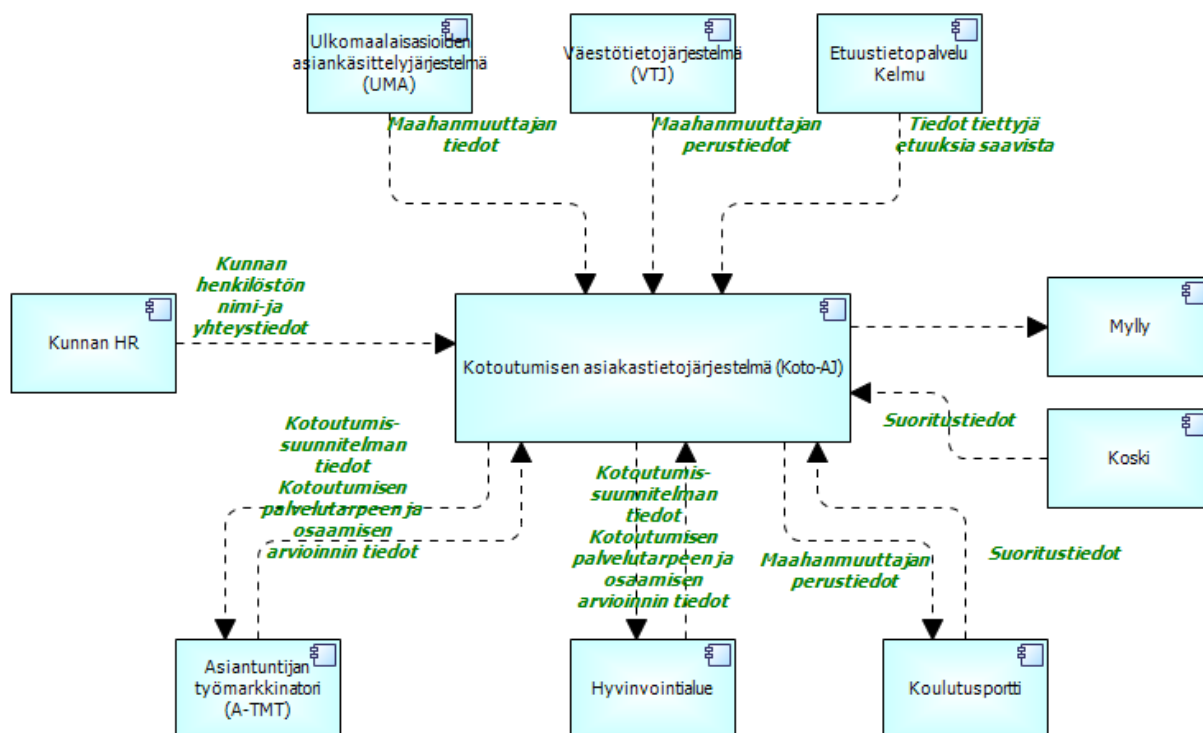
Taulukko 8. Kotoutumisen kokonaisprosessin sovelluspalvelut

Sovelluspalvelu	Kuvaus
Vastaanottovaiheen ohjaus ja neuvonta	Vastaanottovaiheen ohjauksessa ja neuvonnassa syntyvien asiakaskäyntien tietojen kirjaaminen
Anonyymien asiakkaan ohjauksen ja neuvonnan kirjaaminen	Anonyymien asiointien tietojen kirjaaminen
Asiakkuuden hallinta	Asiakkuuden hallinnan toiminnallisuuksiin kuuluu esim. asiakkuuden perustaminen, perustietojen päivittäminen ja asiakkuuksien haku.
Kuntapaikasta sopiminen	Palvelu, jonka avulla elinvoimakeskus sopii kunnan kanssa kuntapaikalle ohjattavasta henkilöstä.
Hyvinvointialueen kuuleminen	Kunnan on kuultava hyvinvointialuetta, jos kuntapaikalle ohjattavalla henkilöllä on ilmeisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun tarpeita. Kunta lähettää hyvinvointialueelle esityksen kuntapaikalle ohjattavasta henkilöstä, joita esitetään ohjattavaksi kuntapaikoille. Hyvinvointialue kirjaa omat kommenttinsa tai ehdotuksensa ja lähettää ne takaisin kunnalle. Kunta tekee päätöksen maahanmuuttajan ottamisesta kuntapaikalle.
Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi	Alkuhaastattelun organisointi sekä siinä selvitettävien asioiden ja tavoitteiden kirjaaminen. Alkuhaastattelun lisäksi voidaan tehdä tarkentavia kartoituksia ja selvityksiä, joiden avulla selvitetään esim. luku- ja kirjoitustaitoa. Tarkentavat toimenpiteet voi tehdä kolmas osapuoli. Toimenpiteiden tulokset kirjataan kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arviointiin.
Kotoutumissuunnitelma	Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan maahanmuuttajan yksilölliset kotoutumisen ja työllistymisen tai yrittäjyyden tavoitteet. Kotoutumissuunnitelmassa sovitaan ja aikataulutetaan maahanmuuttajan tarvitsemat kotoutumista edistävät palvelut. Kotoutumissuunnitelmaa allekirjoitetaan tai hyväksytään, minkä jälkeen kotoutumissuunnitelmaa seurataan ja/tai tarkistetaan vähintään 6 kk välein.
Kotoutumisen ohjaus ja neuvonta	Kotoutumishojelman aikaisessa yksilöllisessä ohjauksessa ja neuvonnassa syntyvien asiakaskäyntien tietojen kirjaaminen. Ohjauksesta ja neuvonnasta syntyy tietämyskanta, jota voidaan hyödyntää myös yleisessä ohjauksessa ja neuvonnassa.
Identiteetti- ja käyttövaltuushallinta	Identiteetti- ja käyttövaltuushallinta mahdollistaa tietojärjestelmän käyttäjien tunnistautumisen ja käyttöoikeuksien hallinnan.
Sähköinen hyväksyntä	Sähköisessä muodossa tehty hyväksyntä, joka on tapa vahvistaa dokumentin tai sopimuksen sitovuus.
Tavoittaminen	Sovelluspalvelu, jossa kirjataan tavoitettavat henkilöt, tavoittamiskerrat ja tavoittamisen lopputulos.
Tapahtumien kirjaus ja hallinta	Sovelluspalvelu, jolla hallinnoidaan asiointitapahtumia ja tehdään niiden vaatimat kirjaukset.
Kotoutumisasiantuntijan tehtävien kirjaus ja hallinta	Sovelluspalvelu, jolla hallinnoidaan kotoutumisasiantuntijan tehtäviä ja tehdään niiden vaatimat kirjaukset.
Kuntaan vastaanottoon varautuminen	Sovelluspalvelu, jolla hallinnoidaan kuntaan vastaanottoon varautumisen vaatimia toimia ja tehdään vaadittavat kirjaukset.
Lokitus	Lokitus tallentaa järjestelmän tapahtumatiedot. Lokitietoja voidaan tarjota myös raportoinnin käyttöön.
Arkistointi	Arkistointi huolehtii määriteltyjen tietojen arkistoinnista sen jälkeen, kun niiden aktiivinen käyttö on päättynyt.

Sovelluspalvelu	Kuvaus
Kotoutumisohjelman hallinta	Kunnan kotoutumisohjelman palveluiden ja niiden tietojen kirjaaminen. Kotoutumisohjelman palveluita hyödynnetään kotoutumissuunnitelman laadinnassa.
Viestintä	Viestintä mahdollistaa viestien lähettämisen asiakkaille sekä sidosryhmille. Viestit voivat olla esim. järjestelmän sisäisiä, tekstiviestejä tai sähköposteja.
Ajanvaraus	Ajanvaraus mahdollistaa ajan varaamisen asiakkaille palveluihin.
Asiakaspalaute	Asiakaspalautteen kerääminen asiakkailta ja sidosryhmiltä.
Sopimusten hallinta	Kotoutumisen edistämiseen liittyvien sopimusten ja niiden liitteiden tallentaminen.
Sähköinen allekirjoitus tai hyväksyntä	Sähköinen allekirjoitus tai hyväksyntä on toiminto, jonka avulla voidaan allekirjoittaa tai hyväksyä esim. kotoutumissuunnitelma.
Identiteetti- ja käyttövaltuushallinta	Identiteetti- ja käyttövaltuushallinta mahdollistaa tietojärjestelmän käyttäjien tunnistautumisen ja käyttöoikeuksien hallinnan.
Tulkkaus ja kääntäminen	Tulkkauksen kirjaaminen maahanmuuttajan äidinkielellä tai muulla osaamalla kielellä sekä tulkkauksen ääneen luku.
Tiedonsiirto hyvinvointialueen kanssa	Monialaisessa yhteistyössä tarvittavien tietojen siirto tai näkymien luonti hyvinvointialueelle.
Ilmoitus oletetusta kotoutumispalveluiden tarpeesta.	Muille viranomaisille tarkoitettu palvelu, jonka kautta he voivat ottaa yhteyttä kunnan kotoutumisen edistämisestä vastaavaan viranomaiseen ja ilmoittaa maahanmuuttajasta, jolla olisi tarve palvelutarpeen arvioimiseksi.
Yleinen ohjaus ja neuvonta	Kotoutumislain (10 §) mukaan kunnan on huolehdittava maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta.

9.2 Tietojärjestelmien välinen vuorovaikutus

Kuvassa on näkyvissä kotoutumisen edistämisen asiakastietojärjestelmän näkökulmasta keskeisimpien tietojärjestelmien väliset vuorovaikutukset. Kuvassa ei ole näkyvissä, miten tieto siirtyy järjestelmästä toiseen teknisesti. Tiedonsiirto voi tapahtua esim. integraatioiden kautta tai manuaalisesti kopioimalla tieto järjestelmästä toiseen. Vihreällä tekstillä on kuvattu, mitä tietoa siirtyy järjestelmästä toiseen. Hyvinvointialueen ja asiakastietojärjestelmän välillä siirrettävät tiedot koskevat vain monialaisia toimenpiteitä.

Kuva 35. Kotoutumisessa hyödynnettävien tietojärjestelmien välinen vuorovaikutus

10 Muutosloki

Taulukko 9. Muutosloki

Muutoksen kuvaus	Päiväys	Laatija
Kuva 1 päivitetty	23.4.2025	Kirsi Linke
Lisätty käsitteet Kuntaan ohjattava Kuntaan ohjattu Maahanmuuttaja-asiakas	23.4.2025	Kirsi Linke
Poistettu maininnat monialaisesta kotoutumissuunnitelmasta ja monialaisesta osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnista.	24.4.2025	Kirsi Linke
Poistettu maininnat perheen kotoutumissuunnitelmasta.	24.4.2025	Kirsi Linke
JHS 179 viitekehysten ylläpito on lakkautettu.	28.4.2024	Päivi Pietarila
Poistettu SÄHKE2-viittaukset. Se on kumottu Kansallisarkiston määräyksellä 31.12.2022.	28.4.2024	Päivi Pietarila
Poistettu viite- ja sidosarkkitehtuurista JHS191 viittaus, koska sen ylläpito on lakkautettu. Asia korvattu viittauksella Tiedonhallintalautakunnan suosituksiin.	28.4.2024	Päivi Pietarila
Ehdotettu tarkistustyökalulla muutoksia 1. lukuun.	2.5.2025	Laura Pajari-Xiang
Kommentoitu alatunnisteessa olevaa KEHA-keskuksen nimeä. Nimi on muuttunut ja muuttuu jälleen ilmeisesti 1.1.2026 alkaen.	2.5.2025	Laura Pajari-Xiang
Ehdotettu tarkistustyökalulla muutoksia 2. lukuun.	2.5.2025	Laura Pajari-Xiang
Kommentoitu joitain muutoksia myös lukuihin 3–5.	2.5.2025	Laura Pajari-Xiang
Päivitetty kuvat: maahanmuuttajan kotoutuminen, kotoutumisen edistäminen kunnassa, vastaanottovaiheen ohjaus ja neuvonta, toimijat ja kotoutumisen palvelut.	6.5.2025	Kirsi Linke
Lisätty käsitteet: Kuntaan ohjaaminen, kuntaan ohjattava ja kuntaan ohjattu.	6.5.2025	Kirsi Linke
Muutettu kappaleiden järjestystä siten, että kokonaisprosessin osaprosessit ja niiden kuvaukset ovat yhdessä.	12.5.2025	Kirsi Linke
Lisätty kappale 3 KOTOUTUMISEN KOKONAISPROSESSIN TOIMINTAMALLI.	16.5.2025	Kirsi Linke
Lisätty tuottajamallit.	16.5.2025	Kirsi Linke
Poistettu alemman tason (työnkulku)prosessikuvaukset. Hyödynnetään järjestelmärakentamisessa, ja kuvaukset liitetään osaksi Koto-AJ:n arkkitehtuurikuvauksia.	16.5.2025	Kirsi Linke
Kotoutumisen kokonaisprosessin sovelluspalvelut (kappale 6) päivitetty.	21.5.2025	Kirsi Linke
Itsenäisesti tai kunnan tukitoimin kuntaan muuttava -kuva kappaleessa 5.4.4. on päivitetty ja kuvan nimeksi on vaihdettu ”Vastaanottokeskuksesta itsenäisesti tai vastaanottokeskuksen tukitoimin kuntaan muuttava”.	27.8.2025	Kirsi Linke
Kappale 4.3 Palveluiden tuottajat vaihdettu palveluiden järjestäjäksi.	1.10.2025	Kirsi Linke

Muutoksen kuvaus	Päiväys	Laatija
Kuva 7. <i>Kiintiöpakolaisen kuntaan ohjaamisen toimijat</i> päivitetty.	1.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 8. <i>Vastaanottokeskuksesta kuntapaikalle ohjaamiseen liittyvät toimijat</i> päivitetty.	1.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 9. <i>Kotoutumisen edistäminen kunnassa</i> päivitetty.	1.10.2025	Kirsi Linke
Kappale 3. <i>Kuntaan ohjaaminen</i> päivitetty.	21.10.2025	Kirsi Linke
Käsite <i>alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta</i> on muutettu käsitteeksi <i>vastaanottovaiheen ohjaus ja neuvonta</i> , kun kyseessä on prosesseissa <i>Kiintiöpakolaisen vastaanottoon varautuminen ja vastaanotto kuntaan ja Vastaanottokeskuksesta kuntapaikalle ohjatun vastaanottoon varautuminen ja vastaanotto kuntaan</i> annettava ohjaus ja neuvonta.	21.10.2025	Kirsi Linke
Käsite <i>asiakasehdotelma</i> on muutettu käsitteeksi <i>esitys kuntapaikalle ohjattavasta henkilöstä</i> .	27.10.2025	Kirsi Linke
Käsite <i>perheryhmäkoti</i> on vaihdettu käsitteeksi <i>Sosiaalihuoltolain mukainen asumisyksikkö</i> .	27.10.2025	Kirsi Linke
Kappaleen 1.2 alun tekstiä muokattu.	28.10.2025	Kirsi Linke
Lisätty Taulukko 1. <i>Arkkitehtuurin taso ja viitearkkitehtuurin painotukset</i> .	28.10.2025	Kirsi Linke
Lisätty Taulukko 3. <i>Viitearkkitehtuurin sisällöt</i> .	29.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 13. <i>Kotoutumisen kokonaisprosessin toimijat</i> päivitetty.	29.10.2025	Kirsi Linke
Kappale 4.1. lisätty käsite <i>kotoutumispalveluiden asiakas</i> .	29.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 10. <i>Kotoutumisen palvelut ja sitä tukevat palvelut</i> päivitetty.	29.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 11. <i>Kotoutumisen kokonaisprosessin prosessikartta</i> päivitetty.	29.10.2025	Kirsi Linke
Poistettu kappaleesta 5.1 kuvaus perheryhmäkodin perustamisesta.	29.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 14. <i>Päätös kuntapaikan myöntämisestä kiintiöpakolaiselle</i> päivitetty.	29.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 16. <i>Vastaanottokeskuksesta kuntapaikalle ohjaaminen</i> päivitetty.	29.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 15. <i>Kiintiöpakolaisen kuntaan vastaanottoon varautuminen ja vastaanotto kuntaan</i> päivitetty.	29.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 1.7. <i>Vastaanottokeskuksesta kuntaan ohjattava päätös kuntapaikasta</i> päivitetty.	29.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 18. <i>Vastaanottokeskuksesta kuntaan ohjattavien kuntaan vastaanottoon varautuminen ja vastaanotto</i> päivitetty.	29.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 29. <i>Kotoutumisen kokonaisprosessin sovelluspalvelut</i> päivitetty.	29.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 25. <i>Maahanmuuttajan kotoutumisen edistämisen palvelut</i> lisätty.	30.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 23. <i>Kotoutumisen kokonaisprosessin ylätason käsitelmä</i> päivitetty.	30.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 24. <i>Kotoutumisen edistämisen käsitelmä</i> lisätty.	30.10.2025	Kirsi Linke

Muutoksen kuvaus	Päiväys	Laatija
Kotoutumisen edistämisen palveluiden käsitelmä ja mallin kuvaus lisätty.	30.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 27. <i>Kotoutumisen päätietyryhmät</i> päivitetty.	30.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 1. <i>Kutoutumisen kokonaisprosessin toimintamalli</i> päivitetty.	30.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 7. <i>Kiintiöpakolaisen kuntaan ohjaamisen toimijat</i> päivitetty.	30.10.2025	Kirsi Linke
Lisätty kappaleeseen 4.3. <i>Kotoutumispalvelut</i> palvelu ja sen selite: <i>Osaamisen, työllistymis-, opiskelu- ja muiden kotoutumisvalmiuksien arviointi</i> – Arviointi, jonka perusteella maahanmuuttaja ohjataan primääriin kotoutumispalveluiden järjestäjän palveluiden asiakkaaksi.	30.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 30. Kotoutumisen kokonaisprosessin sovelluspalvelut päivitetty.	30.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 31. Kotoutumisessa hyödynnettävien tietojärjestelmien välinen vuorovaikutus päivitetty.	30.10.2025	Kirsi Linke
Kuva 12. Kuntaan osoittamista ja kotoutumisen edistämistä koskevan sopimuksen laatiminen päivitetty.	3.11.2025	Kirsi Linke
Kuva 11. Kotoutumisen kokonaisprosessin prosessikartta päivitetty.	3.11.2025	Kirsi Linke
Tekstissä otettu käyttöön käsite osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi mutta visuaalisissa kuvissa ja käsitelmälleissa tästä käytetään sanastotyön mukaista synonyymiä <i>Kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arviointi</i> .	3.11.2025	Kirsi Linke
Työ- ja elinkeinoministeriön 3. ja 4.11.2025 välittäminen kommenttien perusteella tehdyt korjaukset ja muokkaukset.	4.11.2025	Kirsi Linke

11 Lisätietoa

Kuntien kotoutumisen edistämisen viitearkkitehtuurin versio 1.0 julkaistiin 27.6.2023 (diaarinumero: KEHA/33466/2025).

Työversion 2.0 laatimiseen osallistuneet

Organisaatio	Edustajat
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	Erja Leppälä, maahanmuuttoasiantuntija Liisa Saarelainen, asiantuntija
KEHA-keskus	Antti Kanninen, hankepäällikkö Sonja Alapiha, tuoteomistaja Laura Pajari-Xiang, kehittämisasiantuntija Miina Koskinen, kokonaisarkkitehti Päivi Pietarila, pääarkkitehti Miia Koivu, kehittämisasiantuntija Anna-Mari Väänänen, kehittämisasiantuntija Anu Kumpulainen, kehittämisasiantuntija Viivi Heikura, kehittämisasiantuntija
Toimittaja	Kirsi Linke, kokonaisarkkitehti (TietoEvy Oy) Minna Tähtinen, määrittelijä (TietoEvy Oy)

Version 3.0 laatimiseen osallistuneet

Organisaatio	Edustaja
KEHA-keskus	Antti Kanninen, hankepäällikkö Sonja Alapiha, tuoteomistaja Laura Pajari-Xiang, kehittämisasiantuntija Miina Koskinen, kokonaisarkkitehti Päivi Pietarila, pääarkkitehti Miia Koivu, kehittämisasiantuntija Anna-Mari Väänänen, kehittämisasiantuntija Anu Kumpulainen, kehittämisasiantuntija Viivi Heikura, kehittämisasiantuntija
Toimittaja	Kirsi Linke, kokonaisarkkitehti (TietoEvy Oy) Minna Tähtinen, määrittelijä (TietoEvy Oy)

Kuntien kotoutumisen edistämisen viitearkkitehtuuridokumentin päivittämisen tueksi (v. 2.0 → v. 3.0) KEHA-keskus järjesti syksyllä 2025 työpajoja. Työpajoihin osallistui kuntien, hyvinvointialueiden, ELY-keskusten, Maahanmuuttoviraston, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Kelan ja Kuntaliiton edustajia. Päivittämiseen on osallistunut myös työ- ja elinkeinoministeriön edustajia.